Magjan juldyzy

6+

Мағжан Жұмабаев ауданының газеті • 2008 жылдың 11 шілдесінен шығады • № 11 (862) 20 наурыз 2025 жыл

www.facebook.com/ Magzhan zhuldizi https://vk.com/ Magzhan zhuldizi e-mail: magzhan.zhuldizi@yandex.kz

МЕРЕКЕЛІК ҚҰТТЫҚТАУ

ҚОШ КЕЛДІҢ, ӘЗ-НАУРЫЗ!

ҚҰРМЕТТІ СОЛТҮСТІКҚАЗАҚСТАНДЫҚТАР!

Сіздерді ұлық мереке – Наурыз мейрамымен шын жүректен құттықтаймын!

Ғасырлар бойы халқымыздың рухани ұлылығын айқындап келе жатқан бұл жарқын мереке уақыт пен ұрпақтар арасындағы үзілмейтін байланысты нығайтып, күн мен түннің теңелуін, барлық тіршілік атаулының жаңаруы мен гүлденуін білдіреді.

Наурыз Қазақстанның барлық азаматтары үшін көктем мен жаңарудың, еңбек пен жасампаздықтың, достық пен келісімнің мейрамына айналды.

«Бірлік пен ынтымақтастық біздің халқымыздың басты құндылықтарының қатарына кіреді. Біз қамқорлық және жақсылыққа тілектестік іспетті игілікті қасиеттерді әдетке айналдыруымыз керек. Мызғымас бірлік пен ынтымақтастық еліміздің тұрақты дамуының сенімді іргетасы», – деп атап өткен болатын Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев.

Жаңару мерекесінде сіздерге және жақындарыңызға денсаулық, табыс, игілік, гүлдену мен бейбітшілік тілеймін.

Бүкілхалықтық Наурыз мерекесі теріскей жерінде тұратын және еңбек ететін жандардың бірлігін нығайта түсетініне сенемін.

Көктем сіздерді өзінің жылы шуағымен қуантсын, ал Әз-Наурыз шаңырақтарыңызға көктемгі көтеріңкі көңіл-күймен, мол дастарқанымен және қуанышымен кірсін!

Ғауез НҰРМҰХАМБЕТОВ,
Солтүстік Қазақстан облысының әкімі.

ҚҰРМЕТТІ МАҒЖАНДЫҚТАР!

Баршаңызды Наурыз мейрамымен шын жүректен құттықтаймын!

Ғасырлар бойғы дәстүрлерге толы бұл таңғажайып мереке Жаңа жылдың басталуын, жаңа бастамалардың және жақсылықтың, бейбітшіліктің, өзара құрмет пен келісімнің молдығын білдіреді.

Наурыз мейрамы ұлты мен дініне қарамастан Қазақстанның барлық тұрғындарын біріктіріп, бұл бізге бірлік пен өзара түсіністік күшін сезінуге мүмкіндік береді. Бұл күндері бізді ортақ ұмтылыстар мен жаратылыс энергиясы байланыстыратынын есте ұстаған жөн. Әрқайсымыз жақындарымызбен, достарымызбен және көршілерімізбен қуанышпен бөлісуге, қиын сәттерде бір-бірімізге қолдау көрсетуге дайынбыз.

Халқымыздың бірлігі мен толеранттылығы - Қазақстанның сенімді және серпінді дамуының іргетасы. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев біздің мемлекеттілігімізді құрудың негізінде біздің ұлттық дәстүрлеріміз бен әдет-ғұрыптарымыз берік орныққан бейбітшілікпен келісім құндылықтары жатқанын ұдайы атап өтеді. Бұл күндері біздің елімізде бірлік пен ынтымақтастықты нығайтуға ықпал ететін мейірімділік, жанашырлық, жасампаздыққа ұмтылу сияқты қасиеттер бірінші орынға шығады.

Бірлескен күш-жігеріміз бен бірлігіміздің арқасында біз ауданымыздың әрбір тұрғыны үшін жақсы болашақ құра аламыз. Наурыз жаңа істердің, жетістіктер мен мүмкіндіктердің бастауы болсын, әрқайсымызға ертеңгі күнге сенімділік, өркендеу және барлық ойластырылған жоспарлар табысты іске асырылсын!

Баршаңызға денсаулық, бақыт және амандық тілеймін!

Наурыз мейрамы құтты болсын!

Рахат СМАҒҰЛОВ,
Мағжан Жұмабаев ауданының әкімі.

ҚҰРМЕТТІ АУДАН ТҰРҒЫНДАРЫ МЕН ҚОНАҚТАРЫ!

2025 жылдың 22 наурызында сағат 11.00-де Булаев қаласының орталық алаңында Ұлыстың Ұлы күніне орай, театрландырылған қойылым қойылады, сондай-ақ мағжандықтар үшін мерекеде концерттік бағдарлама, көрме, мерекелік сауда, ұлттық спорт ойындары ұйымдастырылады.

Наурыз мейрамында жұлдызды «Бәйтерек» тобы өнер көрсететін болады.

ПРЕЗИДЕНТ

ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛТАЙ ОРТАҚ МАҚСАТ ПЕН ИГІ ІСТЕРГЕ ЖҰМЫЛДЫРАДЫ

Абылай ханның ақ туы тігілген қасиетті Көкше жерінде, бауырмал Бурабай баурайында Ұлттық құрылтайдың төртінші отырысы жоғары деңгейде өтті. 2022 жылдан бері елдің болашағын айқындайтын стратегиялық институттың біріне айналған жиында қоғамдағы ең өзекті мәселелер талқыға түсіп, елдің келешек дамуы мен өркендеуіне бағыт-бағдар беретін тың ұсыныстар ортаға салынды.

ТҮСІНІСТІК БАР ЖЕРДЕ КЕЛІСІМ БАР

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев алдымен жиналған жұртшылықты Амал мерекесімен құттықтап, Әз-Наурыздың бастауы саналатын бұл күннің қасиетті Рамазан айына орайлас келіп отырғанын айтты.

«Осыдан үш жыл бұрын наурыз айында арнайы Жолдау жарияладым. Оны жақсы білесіздер. Елімізді түбегейлі жаңғырту үшін ауқымды реформа жасайтынымызды айттым. Сол кезде алғаш рет Ұлттық құрылтай туралы бастама көтердім. Үш жылдың ішінде Қазақстан жаңа тұрпатты ел болды. Саяси реформалар жан-жақты өзгерістер жасауға мүмкіндік берді. Жалпыхалықтық референдум арқылы Ата заңға түзетулер енгізілді. Парламенттің құзыры кеңейді, Үкіметтің жауапкершілігі артты. Адам құқықтарын қорғау жүйесі жақсарды. Конституциялық сот құрылды. Шешім қабылдау үдерісіне азаматтардың белсене қатысуына жол ашылды. Басқа да бағыттарда маңызды реформалар жасалды. Жергілікті билік түбегейлі жаңғыртылды. Үш жылдан аса уақыт ішінде ауыл әкімдерінің 72 пайызы жаңарды. Оның үштен бірі – бұрын мемлекеттік қызметте болмаған азаматтар. Бір сөзбен айтсақ, аймақтардағы атқарушы билікке жаңа адамдар келіп жатыр. Пилоттық жоба ретінде аудандар мен облыстық маңызы бар қалалардың 45 әкімі сайланды», деді Президент.

Жалғасы 2-бетте.

ҮКІМЕТ

ІЛГЕРІЛЕУГЕ БАСТАҒАН АЛТЫ ЖЫЛ: ҚАЗАҚСТАН ОРНЫҚТЫ ДАМУ ЖОЛЫНДА

Таяу күндері Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың ел тізгінін қолына алғанына алты жыл толды. Осы уақыт ішінде Қазақстан коронавирус пандемиясынан бастап жаһандық геосаяси шиеленістерге дейінгі көптеген сын-қатерге қарамастан, экономикалық дамуда елеулі нәтижелерге жетті.

2024 жылдың соңында ЖІӨ 288 миллиард долларды құрады. Жан басына шаққандағы ЖІӨ 14 мың доллардан асты. Қазақстан табысы жоғары елдер тобына едәуір жақындады.

Мемлекет басшысы мұнайдан тыс салаларды дамытуға басымдық бере отырып, экономиканы әртараптандыруды кезек күттірмейтін маңызды міндет ретінде айқындады. Аталған жұмыстың нақты нәтижесін қазірдің өзінде көріп отырмыз – шикізаттық емес салалар экономикалық өсудің қозғаушы күшіне айналуда. 2019-2024 жылдар аралығында өңдеу өнеркәсібінде өндіріс көлемі 31,4%-ға, құрылыста 96,3%-ға өсті. Жалпы өнеркәсіп құрылымында өңдеуші кәсіпорындар өз үлесі бойынша өндіруші сектормен теңесті.

Тек 2024 жылдың өзінде өңдеу өнеркәсібінде жалпы құны 1,3 триллион теңге болатын 180 инвестициялық жоба іске асырылды. Нәтижесінде, аталған секторда соңғы онжылдықтағы ең жоғары көрсеткішке – шамамен 6% өсімге қол жеткізілді. Алты жыл ішінде машина жасау секторындағы өндіріс үш есе өссе, өнеркәсіптік өндірістің жылдық орташа өсімі 20,3%-ды құрады.

Нақты сандарда, 2018 жылы 30 мың бірлікті құраған жеңіл автомобильдердің саны 134 мың бірлікке дейін жетті. Сол сияқты жүк автомобильдері бойынша да алты еседен астам – 7,1 мың бірлікке дейін, автобустар бойынша жеті есеге, яғни 2,9 мың бірлікке дейін, арнайы техника шығару шамамен үш есеге, яғни 711 бірлікке дейін өсім тіркелді.

Жалғасы, басы 6-бетте.

ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛТАЙ ОРТАҚ

Жалғасы, басы 1-бетте.

Сондай-ақ ол биылдан бастап барлық аудан әкімдерін халық тікелей сайлайтынын, түрлі деңгейдегі мәслихат сайлауы да өкілді билік органдарының жұмысына тың серпін бергенін жеткізді. Облыстық және аудандық мәслихат депутаттарының 90 пайызы бір мандатты округтен, яғни тікелей дауыс беру арқылы сайланғанын айтты. Президент ел ішіндегі өзгерістерге Ұлттық құрылтай мүшелері де орасан зор үлес қосқанын, жұртымызды ортақ мақсатқа ұйыстырып, игі істерге жұмылдырғанын тілге тиек етті.

Қасым-Жомарт Тоқаев алқалы жиын алғашқы күннен бастап жалпыхалықтық жаңғырудың рәміне айналғанын, қоғамдық диалогтің жаңа үлгісі қалыптасып, өзара түсіністік пен құрмет бар жерде келісім болатынын да айтты.

ӘДІЛ САЛЫҚ ЖҮЙЕСІН ҚҰРУ МАҢЫЗДЫ

Отырыста Мемлекет басшысы, ең алдымен, қоғамда қызу талқыға түскен салық реформасына қатысты пікірін білдірді.

«Салық жүйесі – бүкіл мемлекеттік жүйенің тірегі. Бюджетте қаржы болмаса, мемлекет өз міндетін толық атқара алмайды, әлеуметтік міндеттемелер де орындалмайды. Бұл туралы белгілі экономист Жақсыбек Құлекеев жақсы айтып өтті. Еліміз үшін аса қажет шаралардың мән-маңызын халыққа егжей-тегжейлі түсіндіру керек. Жұрттың бәрі экономист немесе қаржыгер емес. Мемлекеттің қандай шараны не үшін қолға алып жатқанын бәрі бірдей түсіне бермеуі мүмкін. Сондықтан реформаның мәнін әр адамға түсінікті тілмен жеткізу керек. Үкімет салық реформасына қатысты жаңа тәсілдерді ұсынды. Бұл шаралар, жалпы алғанда, дұрыс. Онда негізгі экономикалық және әлеуметтік факторлар ескерілген. Кәсіби мамандар да, жалпы жұртшылық та қосымша құн салығының мөлшерлемесін көтеру қажеттігіне түсіністікпен қарайды», деді Президент.

Ол ұсынылған шараларға, соның ішінде қосымша құн салығына қатысты сын-пікірлер де естіліп қалып жатқанын, бірақ мұндай пайым шынайы ахуалға негізделмегенін айтты. Сондай-ақ түрлі себепке байланысты өзіне ауқымды әлеуметтік міндеттеме алмайтын елдер аз емес екеніне, алайда еліміздің бюджет қаржысының жартысынан көбі әлеуметтік саланың еншісінде екеніне тоқталды.

«Біздің еліміз – әлеуметтік мемлекет. Сондықтан білім беру, денсаулық сақтау салаларына инвестиция салуды жалғастырамыз. Бұл – біздің конституциялық міндетіміз. Бірақ шын мұқтаж азаматтарға ғана көмек көрсетілуі керек. Қызметін асыра пайдалануға, әсіресе алаяқтыққа жол берілмейді. Сондықтан басымдық берілмеген жобаларға бөлінетін қаржы азаяды. Бұл қажет шара екені айдан анық. Үкімет осы жылдың соңына дейін оны қалай оңтайландыру керектігін біржола анықтап алуға тиіс.

Қазақстанда түрлі салық режимі, көптеген жеңілдіктер мен преференциялар бар. Оның бәрі елімізде салық офшоры сияқты ахуал қалыптастырды. Кәсіпкерлердің екі негізгі тобы пайда болды. Олар – заңнамадағы олқылықтарды пайдаланып, салық салынатын табысын өзі үшін азайтып көрсететіндер және барлық салықты адал төлейтіндер. Кәсіпкерлердің осы екінші тобы бәсекеге төтеп бере алмай жатыр. Үкімет салық төлеуден жалтару үшін бизнесін бөлшектейтіндердің әрекетіне орынды назар аударды. Өкінішке қарай, мұндай жағдай жаппай белең алған.

Заңнамадағы олқылықтар бизнесті бөлшектеуге жол беріп отырғанын мойындау керек. Бұл мәселеге Үкімет те, депутаттар да жете мән бермеген. Тағы да әдемі көрсеткіштерге әуестеніп кеттік: елімізде екі миллионнан аса салық төлеуші, яғни жеке кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар тіркелген деседі. Бірақ олардың қандай кәсіпорындар екеніне, қалай пайда болғанына, қанша салық төлейтініне, тіпті оны төлеп жатыр ма, жоқ па дегенге еш талдау жасалмаған. Бірақ қазір құр кінәлаудан іс оңға баспайды.

Енді ахуалды шұғыл түзету қажет. Үкімет пен Парламентке айтарым – заңнамаға жедел түрде тиісті түзетулерді енгізу керек. Әділ әрі тиімді салық жүйесін құру еліміздің болашағына, кейінгі ұрпақтың тұрмысына тікелей әсер ететінін ұғынған жөн. Билік бизнеске қолдау көрсетіп келді, көрсете де береді. Бұған күмән болмауға тиіс. Бірақ бизнестің өзі заңды және заңсыз болады. Біз заңды сақтау, тәртіпке бағыну керек деп жатамыз. Ендеше, Үкіметтің және жалпы биліктің қолдау шараларының игілігін, бірінші кезекте, адал әрі жауапты, ең бастысы, заң аясында жұмыс істейтін кәсіпкерлер көруге тиіс. Олар тиісті артықшылыққа ие болады», деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Сондай-ақ Президент салық реформасы шеңберінде батыл шараларды дәл қазір қабылдау керек екенін, әйтпесе бұдан да зор қиындыққа тап болатынымызды ескертіп өтті.

Мемлекет басшысы бұдан әрі бірыңғай уақыт белдеуіне көшуге қатысты пікірталасқа тоқталды. Үкімет пен Парламент бұл мәселені талқылап, арнайы зерттеулер жүргізілгенін, шешімге күмән келтірген қоғам белсенділерінің қаупі мен күмән-күдігі расталмағанын айтты.

«Үкіметтің және депутаттардың басым көпшілігінің, сондай-ақ мамандардың уәжімен келісемін: біздің кең-байтақ жеріміз бар, халқымыздың саны да салыстырмалы түрде алғанда көп емес. Сондықтан елімізде бірыңғай уақыт белдеуі болуға тиіс. Бұл тәсіл мемлекетті басқару ісін жеңілдетеді, логистика мен көптеген бизнес-үдерісті оңтайландыруға септігін тигізеді. Осымен пікірталасты доғару қажет деп ойлаймын, оның үстіне бұл мәселені саясиландырудың қажеті жоқ», деді Президент.

ҚОҒАМДЫ АЛАҢДАТҚАН ТҮЙТКІЛДЕР

Қасым-Жомарт Тоқаев бірқатар қоғам белсенділері тарапынан көтерілген қоғамдық әдеп мәселесін қозғап, әлеуметтік желіде адамға тіл тигізу, ар-намысын аяққа таптау көбейіп кеткенін, жалған мәлімет таратушылар да бар екенін сынға алды. Сонымен қатар Мәжіліс депутаты Ермұрат Бапи еліміздегі діни ахуалға алаңдаушылық білдіріп жүргенін тілге тиек етті.

«Құрылтай мүшелері Дания Қыдырбаева және Олжас Сүлеймен жат діни ағымдардың жастар арасында, әсіресе спорт саласында ықпалы күшейіп бара жатқанын айтты. Теріс ағымдарға, қазақтың болмысына жат идеологияларға тосқауыл қою қажет екеніне еш күмән жоқ. Елімізде дін бостандығына кепілдік берілген. Бірақ жүгенсіздікке, тәртіпсіздікке жол беруге болмайды. Діннің аса маңызды миссиясы – ұлтты ұйыстыру. Діни ұйымдардың қызметін реттейтін құжаттар осы талапқа сай болуға тиіс. Бұл мәселені жан-жақты қарау керек. Соның ішінде заңнаманы жаңа жағдайға бейімдеп отыру өте маңызды», деді Мемлекет басшысы.

Одан әрі Қасым-Жомарт Тоқаев құрылтай мүшелерін алаңдатқан тағы бір жайт – түрлі алаяқтық әрекеттердің жиілеп кеткенін жеткізді. Теріс пиғылды адамдар қайырымдылыққа деп ақша жинап, оны жеке басының пайдасына жарататынын, сондай-ақ көп адам интернет-алаяқтардан зардап шегіп жатқанын айтты.

«Бұған қоса қазір жұртқа ақыл айтып ақша табатын жалған психологтер мен «коучтар» көбейіп кетті. Оларға сеніп, алданып қалғандар көп. Маған бұл туралы көптеген шағым түсіп жатыр. Жауапты органдар бұл мәселені де назарға алуға тиіс.

Тағы бір түйткіл – қазір кинотеатрда көрсетілетін фильмдерге қатысты қоғамдық сын бар. Былтыр қазақстандық мамандар түсірген 94 фильм шыққан, яғни негізінен өзіміздің өнім шығарылып жатыр. Бұл – жақсы үрдіс. Бірақ біз ең алдымен санға емес, сапаға көңіл аударуымыз керек. Көрерменнің көңілін көтеріп, күлкі сыйлау – бір бөлек, жағымсыз әдеттерді насихаттау – бір басқа. Зорлық-зомбылықты, қатыгездік пен қылмысты насихаттайтын фильмдер де пайда болды. Осы жерде бір нәрсені ескерген жөн. Бүгінде фильмдердің басым көпшілігі мемлекеттік тапсырыспен емес, жеке қаржыға түсірілуде. Кино маңызды идеологиялық құрал екенін бәріміз жақсы түсінеміз. Сондықтан жеке қаржыға түсірілсе де, фильмді кинотеатрларға шығармас бұрын алдын ала сараптаудан өткізу жолдарын қарастырған жөн.

Сондай-ақ жақсы мысалдар да бар. Жақында «Шоқан. Қашқария сапары» деген мультфильм шығыпты. Бұл өскелең ұрпаққа әйгілі тарихи тұлға Шоқан Уәлиханов туралы мәлімет беретін өте жақсы туынды деп айтуға болады. Қазақ тілінде ұлттық нақышта түсірілген осындай мультфильмдер көп болуы қажет. Бұл – ұлт болашағына тікелей ықпал ететін мәселе. Сондықтан анимацияны дұрыс бағытта дамыту мәселесін қолға алу керек», деді Президент.

«ҚАЗАҚСТАН БАЛАЛАРЫ» АТТЫ БАҒДАРЛАМА ҚАБЫЛДАНАДЫ

Мемлекет басшысы өзіне белгілі адвокат Айман Омарова хат жолдап, әйелдер колониясындағы ахуалға тоқталғанын, әсіресе, жүкті әйелдер мен кішкентай балалары бар әйелдердің жағдайына баса назар аударғанын айтты. Еліміздегі қылмыстық-атқару жүйесінің мақсаты сотталған азаматтарды жазалау емес, түзету болуы керек деген пікірмен келісетінін жеткізді.

«Ер адам немесе әйел болсын, бас бостандығынан айырылғандардың бәрі заң алдында бірдей. Дегенмен адамгершілік құндылықтарды басшылыққа алып, «Заң мен тәртіп» қағидатын сақтай отырып, кәмелетке толмаған баласы бар әйелдерге қатысты кейбір заңдық ұстанымдарды қайта қарауға болады деп ойлаймын. Құқық қорғау органдары мен депутаттар осы мәселені байыпты әрі жан-жақты зерттеп, шешім қабылдау үшін ұсыныстар енгізуі керек», деді ол.

Қасым-Жомарт Тоқаев біртіндеп барлық салада ауқымды реформалар мен нақты өзгерістерді жүзеге асырып жатқанына тоқтала келе оның бәрі халықтың тілегі мен заманның талабына сай жасалатынын айтты.

«Бұл жердегі түпкі мақсат – барлығын өзгерту емес. Ең бастысы – атқарылып жатқан шаруаны оңтайландырып, оның тиімділігін арттыру. Алдымызда тұрған негізгі міндеттің бірі – жекелеген бағыттар бойынша мемлекеттік аппараттың жұмысын жүйелеп, ретке келтіру.

Өздеріңізге мәлім, елімізде түрлі салаға қатысты бағдарламалар мен кешенді жоспарлар бар. Биыл осындай бірқатар құжаттың мерзімі аяқталады. Әрине, оның кейбірі жалғасады, кейбірі мүлдем тоқтатылады. Үкімет мұқият ойластырып, нақты шешім қабылдауы керек. Ел болашағы үшін айрықша маңызы бар салалар бойынша жұмыс үздіксіз жалғасуға тиіс.

Мысалы, нашақорлыққа және есірткі бизнесіне қарсы күрес туралы жоспардың мерзімі биыл бітеді. Бұл құжат 2023 жылы әзірленген. Мұндай жоспар елімізге қажет екені анық. Өйткені осы қауіпті кеселге қарсы күрес – өте маңызды мәселенің бірі. Сондықтан жаңа құжатты дайындауға қазірден бастап кірісу керек.

Биыл балаларды зорлық-зомбылықтан қорғау, өзіне-өзі қол салудың алдын алу туралы жоспардың мерзімі де аяқталады. Біз әйелдер мен балалардың құқығын қорғау үшін нақты шаралар қабылдадық. Өткен жылы барлық аймақта балаларды Психологиялық қолдау орталықтары ашылды. Заңдарға маңызды өзгерістер енгізілді. Тұрмыстық зорлық-зомбылықпен күреске қатысты заң қабылданған соң ахуал біршама жақсарды. Бірақ кейбір шалғай аудандарда әлі күнге дейін мұндай келеңсіз оқиғалар тыйылмай тұр. Жат діни ағымның жетегінде жүрген адамдар жағдайды тіпті ушықтыруда. Жергілікті билік өкілдері мен қоғам белсенділері тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу жұмысынан шет қалып отыр. Оның үстіне осы бағыттағы жұмыстар қазір әртүрлі құжатпен реттеледі. Шашыраңқы болып тұр. Соның бәрін бір жерге жинақтаған дұрыс деп ойлаймын. Осыған орай, «Қазақстан балалары» атты біртұтас бағдарлама қабылдаған жөн», деді Президент.

Оның айтуынша, озық ойлы ұрпақ өсіру үшін білім мен тәрбие әрдайым қатар жүруі керек. Сондықтан аталған бағдарлама маңызды құжат болмақ. Оны дайындау үшін Үкімет, Парламент депутаттары, омбудсмен Динара Зәкиева, қоғам қайраткерлері өз үлесін қоспақ.

«Ашығын айтсақ, бала оқыту ісінде бұған дейін білімге көбірек назар аударылды. Ал ұрпақ тәрбиесіне қатысты жүйелі ұстаным болған жоқ. Бұл салаға тиісті деңгейде көңіл бөлінбей келді. «Тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы». Сондықтан біліммен қатар тәрбиеге айрықша назар аудару өте маңызды. Былтыр мектептерде «Біртұтас тәрбие» бағдарламасы қолға алынды. Бағдарламаны қабылдау – істің басы ғана. Енді жаңарған құжатты еліміздегі барлық мемлекеттік білім ошағына енгізу керек. Оны алдағы уақытта жекеменшік мектептер де басшылыққа алуға тиіс. Себебі тәрбие жұмысы балаларды түгел қамтуы қажет. Сонда ғана бұл бастама жалпыұлттық ауқымға ие болады. Жобаның түпкі мақсаты – отаншыл, білімді, жасампаз ұрпақ тәрбиелеу. Мұның бәрі – адал азаматқа тән қасиеттер. Құрылтай мүшелері алдағы уақытта осы бағдарламаны «Адал азамат» деп атауды ұсынып отыр. Мен бұл ұсыныспен толық келісемін», деді Президент.

МЕКЕМЕЛІК МАРАПАТТАРДЫ РЕТКЕ КЕЛТІРГЕН АБЗАЛ

Қасым-Жомарт Тоқаев құрылтай мүшелері Зүлфия Байсақова мен Бану Нұрғазиева мемлекеттік әлеуметтік тапсырыстың критерийлерін қайта қарау және үкіметтік емес ұйымдар туралы заңнаманы жетілдіру қажеттігін жеткізгенін тілге тиек етіп, азаматтық сектор реформаларды жүргізу және қоғамды дамыту ісінде маңызды рөл атқаратынына тоқталды. Сонымен қатар мемлекет пен үкіметтік емес ұйымдардың серіктестігі өзекті мәселелерді шешуге, жасампаз құндылықтарды дәріптеуге және ұлттың жаңа сапасын қалыптастыруға ықпал ететініне назар аударды. Осы орайда мемлекеттік әлеуметтік тапсырыстың тиімділігін арттыру үшін қазіргі заманның талаптарына сай келетін жеке заң әзірлеу керектігін атап айтты.

«Біз кейінгі жылдары мемлекеттік наградалар мәселесін қайта қарап, бір жүйеге түсірдік. Енді ведомстволық марапаттарды ретке келтіру қажет. Мемлекеттік органдар бұл жұмысты назардан тыс қалдырды. Нақты ереже жоқ, бәріне ортақ мәліметтер қоры да жоқ. Соның кесірінен кейбір марапаттар орынсыз таратылып жатыр. Тіпті бір мемлекеттік органның төсбелгісін бір адам бірнеше рет алған жайттар да кездеседі. Мекемелік марапат – нағыз білікті мамандарға ғана берілетін, сол арқылы кәсіби мәртебені көтеретін маңызды награда. Бұған бейжай қарауға болмайды. Сондықтан мекемелік марапаттардың бірыңғай стандартын және тізімін жасау қажет. Әрине, әр мекеменің өз ерекшелігін ескерген жөн. Бірақ бәріне ортақ ұстаным болуы керек. Құзырлы органдарға осы шаруаны қолға алуды тапсырамын», деді Мемлекет басшысы.

ОНОМАСТИКА САЛАСЫНДА ЖҮГЕНСІЗДІККЕ ЖОЛ ЖОҚ

Сонымен қатар Президент ономастика саласын ретке келтіру үшін ауқымды жұмыс басталғанына, көшелер мен елді мекендерге атау беру немесе атауларды өзгерту мәселесіне келгенде жергілікті атқарушы органдар көп қателік жібергеніне, бұл ретте тіпті, жерлестік пен тамыр-таныстыққа жол берілгеніне тоқталды. Сондықтан бұл істі орталықтандыру туралы шешім қабылданғанын жеткізді.

«Нәтижесінде, бізде ономастика саласындағы жұмыстың бірыңғай әрі нақты регламенті бар. Алайда тиісті рәсімдерді өзгертіп қана қоймай, сонымен бірге, бұл жұмыспен тиянақты айналысу керек. Тарихи әділдік қағидатын қатаң ұстану қажет. Біздің көрнекті тарихи тұлғаларымыз ұлықтауға әбден лайық. Сөз жоқ, олардың есімін ел жадында сақтау – перзенттік парызымыз әрі жалпыұлттық болмысымызға тән қасиет. Бірақ ономастиканы «тарихи еңбегі» ешқандай архив құжаттарымен расталмаған тұлғаларды ұлықтау құралы етуге болмайды.

Тәуелсіз Қазақстанда жоғары қызмет атқарған азаматтардың өзі кеңес дәуірінің қайраткерлерін, соның ішінде ашаршылықты ұйымдастыруға қатысы бар адамдарды әсіре мадақтаумен айналысып жүр. Бұл – өкінішті әрі түсініксіз нәрсе. Жалпы, бұл жұмысты ретке келтіру керек. Ел тарихында айрықша рөл атқарған әйгілі бабаларымыздың есімі көптеген елді мекендер мен көшелерге берілген. Енді осымен тоқтайық. Өткен заман қайраткерлерінің атын ел жадында сақтау мәселесіне мейлінше салмақты көзқараспен қараған жөн. Қалалар мен көшелердің атауынан халқымыздың төл тарихы көрініс табуы қажет.

Біз әдемі жер-су атауларын және халық ішінде кең таралған дәстүрлі атауларды толық пайдаланбай жүрміз. Бірақ ауыл-аймақтардың тарихи тұрғыдан ескірген атауларын өзгерту мәселесіне мұқият қараған жөн. Бұл жерде ешқандай науқаншылдық болмауы керек. Халық арасында жан-жақты түсіндіру жұмысын жүргізіп, тұрғындардың пікірін ескеру маңызды. Қазір елді мекендердің аумағы ұлғайып жатыр, қалаларда жаңа аудандар бой көтеруде. Осыған байланысты атауы қайталанатын немесе мүлдем атауы жоқ мыңдаған көше пайда болды. Бұл жағдай өрт сөндірушілерге, тәртіп сақшыларына, жедел жәрдем мен басқа да құрылымдарға қиындық туғызады. Ең алдымен осындай көшелердің атауын ретке келтіру қажет.

Жекеменшік нысандарға атау бергенде де жүгенсіздік болмауы керек. Кейде қала көшелерінде айтуға ыңғайсыз атауы бар тақтайшалар ілулі тұрады. Креатив деген, әрине, жақсы, бірақ қоғамдық тәртіп және әдеп нормаларын сақтау керек. Сондықтан кәсіпкерлердің де ономастика мәселесіне жауапкершілікпен қарағаны жөн.

Қазір депутаттар ономастика комиссиясының келісімімен ғана жеке нысанды адам атымен атауға рұқсат беретін түзетулерді қарап жатыр. Бұл – дұрыс шешім. Ономастика саласын, мемлекеттік және мекемелік марапаттар жүйесін жетілдіру, жасампаздық құндылықтарын дәріптеу, әлеуметтік кеселдерді жою, азаматтық қоғамды дамыту – мұның бәрі ауқымды идеологиялық жұмыстың ажырамас бөлігі. Сондықтан ішкі саясаттағы шаруаның бәрін жүйелейтін біртұтас тұжырымдамалық құжат керек деген пікірмен келісемін», деді Мемлекет басшысы.

ҰЛТТЫҚ КИІМГЕ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚ АРТА ТҮСТІ

Қасым-Жомарт Тоқаев өз сөзінде Ұлттық құрылтай мүшелері – Еділ Жаңбыршин, Айдос Сарым, Никита Шаталов, Гүлмира Илеуова, Андрей Чеботарев, Данияр Әшімбаев, Марат Шибұтов, басқа да азаматтардың өз бастамаларымен Ішкі саясат тұжырымдамасының жобасын әзірлегеніне тоқталып, мемлекеттік органдар бұл жобаны жан-жақты зерделеп, барлық мәселені пысықтауы қажет екенін айтты.

«Құжатта құзырлы органдар мен мүдделі тараптардың қызметі бір арнаға тоғысуы керек. Онда мемлекеттік идеология жұмысының мақсат-міндеттері мен басымдықтары нақты белгіленуге тиіс. Тұжырымдамада халқымыздың бірегей болмысын, өмір салтын сипаттайтын жалпыұлттық құндылықтар мен негізгі нышандар айқын көрсетілуі керек. Бұл, ең алдымен, осы құндылықтар мен нышандарды қоғамда орнықтыру, оларды кеңінен дәріптеу және қорғау үшін қажет.

Келесі мәселе. Ұлттық бірегейлігімізді нығайту жолында мәдениет саласы айрықша рөл атқарады. Әсіресе төл мәдениетіміздегі Әз-Наурыз мейрамының орны бөлек. Наурыз мерекесі туралы жаңа тұжырымдама әзірленді. Еліміз Ұлыстың ұлы күнін 14 наурыздан, яғни Амал күнінен бастап, он күн бойы атап өтетін болды. Әр күнге нақты атау берілді. Жұртшылық бұл бастаманы жақсы қабылдады. Әсіресе Наурызнамадағы «Ұлттық киім күні» қоғамның зор қолдауына ие болды.

Ұлттық киімдерге деген қызығушылық

МАҚСАТ ПЕН ИГІ ІСТЕРГЕ ЖҰМЫЛДЫРАДЫ

арта түсті. Мектептерде, түрлі мекемелерде, сондай-ақ ірі компанияларда ұлттық киімге мән беріле бастады. Сұранысқа сай тігін цехтары ашылып, жаңа брендтер, дүкендер пайда болды. Осылайша, ұлттық киім кию біртіндеп қалыпты көрініске айналып келеді. Бұл – өте жақсы үрдіс. Бет жүзін тұмшалайтын қара киімнен гөрі өзіміздің ұлттық киімдеріміз әлдеқайда артық. Әсіресе әйелдердің дәстүрлі киімі өте ғажап көрінеді. Себебі ұлттық киім – біздің бірегей болмысымыздың маңызды көрінісі. Оны жан-жақты дәріптеуіміз керек» деді Президент.

Оның айтуынша, тәуелсіздік жылдарында мәдениет саласында көп жұмыс атқарылды. Классикалық және заманауи музыкаға арналған сәулетті ғимараттар салынды. Көптеген театр ашылды. Қазақстанда театр өнеріне қызығушылық артып келеді. Зал көрерменге толы, қойылымдардың премьерасына билеттер екі-үш апта бұрын сатылып кетеді.

«Сахна өнеріне құштар жандардың арасында жастардың көп болуы көңілге ерекше қуаныш ұялатады. Қазір Қазақстанда 46 аймақтық театр бар. Алайда оның көпшілігінің жай-күйі мәз емес. Мысалы, Семейде бір ғимаратта үш бірдей театр сығылысып отыр. Әсіресе аймақтарда театрларды салуға және дамытуға баса назар аудару керек. Халқымыздың мәдени әралуандығын сақтауға мүмкіндік беретін орыс және басқа да ұлттық театрларды қолдау маңызды. Елімізде өнердің бұл түрі де табыс әкелетінін дәлелдеп жүрген жеке театрлар аз емес. Сондықтан бизнес өкілдерін аймақтағы театрларға белсене қолдау көрсетуге шақырамын», деді Мемлекет басшысы.

КЕЛЕСІ ҚҰРЫЛТАЙ ҚЫЗЫЛОРДАДА ӨТЕДІ

Биыл ұлы Абай Құнанбайұлының туғанына 180 жыл толады. Мемлекет басшысы бес жыл бұрын ұлы ойшылдың туғанына 175 жыл толуына орай Семейде абайтанушы ғалымдармен кездесіп, Абай институтын құру туралы ұсыныс айтқанын еске алды. Бүгінде бұл бастама цифрлық платформа форматында іске асырылып, елдегі диаспоралар мен басқа да шетелдіктерге қазақ тілін үйрету құралы ретінде жұмыс істеп тұр. Оның айтуынша, ендігі мақсат – осы жобаны толыққанды мәдени-ағарту мекемелеріне айналдыру. Бұл құрылым Конфуций, Гёте, Сервантес институттары сияқты жұмыс істеуі керек.

«Абай институты негізгі серіктес елдердің бәрінде төл мәдениетімізді насихаттайтын орталық болуға тиіс. Бірқатар елде, мысалы, Қытай, Түркия, Моңғолия және басқа да мемлекеттерде осындай орталықтар ашылатын болды. Сыртқы істер министрлігі мен «Отандастар» қорына Мәдениет және ақпарат министрлігімен бірлесіп, шетелде осындай орталықтар ашу мәселесі бойынша тиісті жұмысты жалғастыруды тапсырамын.

Тағы бір мәселе. Халықаралық «Қазақ тілі» қоғамы белсенді жұмыс істеп жатыр. Бұл – қуантарлық жайт. Осы ұйымның бастамаларын біз тұтас қоғам болып әрі қарай қолдауымыз керек. Мәдениет дегеніміз жай ғана ғимараттар мен мекемелер емес, бұл – ұлттық сана-сезімді жаһандық ауқымда нығайта түсетін мықты тұғыр. Біз ЮНЕСКО-мен ынтымақтастық аясында Қазақстанның материалдық және материалдық емес мұраларын халықаралық тізімдерге енгізуге айрықша мән беріп жатырмыз. Үкімет түрлі ұлттың барша адамзатқа ортақ білім қазынасына қосқан зияткерлік үлесін көрсететін «Әлем жады» тізіміне деректі мұраларымызды енгізу жұмысын жандандыру қажет.

Жаңа заманда біздің алдымызда жаңа міндеттер тұр. Көптеген ел өзінің салт-дәстүрі мен қазіргі инновацияларды өзара үйлестіру арқылы дамудың даңғыл жолына түскенін тарихтан көріп-біліп отырмыз. Сол секілді біз де төл мәдениетімізді қазіргі әлемдегі шынайы жағдайға бейімдеуіміз қажет», деді Президент.

Сонымен қатар ол кейінгі жылдары ұлттық бірегейлігіміздің маңызды факторы тарих ғылымының дамуына ерекше көңіл бөліп жатқанымызға, бұл құрылтай ел астанасын Қызылордаға көшіру туралы тарихи шешімнің қабылданғанына жүз жыл толуымен тұспа-тұс келгеніне тоқталды. Халқымыздың «қазақ» деген байырғы атауы да бір ғасыр бұрын қайтарылғанын еске салды.

«Біздің мемлекеттігіміз мыңжылдықтардан бастау алады, оның тамыры тым тереңде жатқаны даусыз. Бірақ осыдан бір ғасыр бұрын ұлтымыздың өз атауының оралуы тарихи әділдік орнату жолындағы маңызды қадам болғанын ашық айтуымыз керек. Бұл істе сол кездегі Үкімет басшысы Сәкен Сейфуллин айрықша рөл атқарды. Ол «Қазақты қазақ дейік, қатені түзетейік» деген мақала жазып, арнайы идеологиялық науқанды бастап берді. Мұндай маңызды оқиғалар ел жадында сақталуға тиіс. Осы ретте құрылтайдың келесі отырысын Сыр бойында, кезінде Қазақ елінің астанасы болған Қызылорда қаласында өткізуді ұсынамын.

Осы жиында мен көрнекті қаламгер Төлен Әбдіктің жыл басында «Egemen Qazaqstan» газетіне берген сұхбатын атап өткім келеді. Жазушы «Атаның баласы болма, адамның баласы бол» деп орынды пікірін айтты. Осы ретте қосымша айтарым: Өз ұлтыңды өзгелерден биік қою түптің түбінде жарға жығады. Қазақ халқы өзгелерден кем емес, бұл – ақиқат, бірақ артық та емес деп айтуымыз керек. Қазақ халқын данышпан деп айтсақ, қателеспейміз. Дегенмен дүниежүзінде данышпан халықтар аз емес. Бұл да – ақиқат. Мұндай пікір кейбір адамға ұнамауы мүмкін. Алайда көпшіліктің көңілінен шығамын деп тура сөзден жаңылуға болмайды. Шын мәнінде, әр ел басқа жұрттан даму деңгейіне қарай озбақ. Жалпы, біз төл тарихымызға көкжиегі кең, тамыры терең өркениеттік көзқараспен қарауымыз керек. Бұл – өте маңызды. Сонда ғана халқымыздың өткеніне, бүгіні мен болашағына мүлде жаңа көзқарас пайда болады», деді Мемлекет басшысы.

КӨШПЕНДІЛЕР ДӘСТҮРІ – ҚУАТ КӨЗІ

Қасым-Жомарт Тоқаев одан әрі қазір отандық тарих ғылымының және біздің зияткерлеріміздің алдында төл тарихымыз туралы түсінікті жаһандық өркениет парадигмасы тұрғысынан кеңейту міндеті тұрғанына тоқталды. Оның айтуынша, көптеген ғалымдар мен қоғам белсенділері әлі күнге дейін Қазақстанның жылнамасына ұлттың жадына жара салған тарихи оқиғалар тұрғысынан қарайды. Бұл жағдай төл тарихымызға көзқарас ауқымын тарылтады.

«Осы сәтті пайдалана отырып, кеңестік кезеңге қатысты біржақты талдаулар мен пайымдаулардан сақтандырғым келеді. Менің пікірімше, біз үшін бұл ортақ тарихтың күңгірт тұстары болды, бірақ жарқын тұстары да бар. Мұны дұрыс түсіну керек. Әйтпесе, біз әлеуметтік-саяси даму жолында салдары ауыр соғатын адасудың құрсауында қалуымыз ықтимал. Аз зерттелген немесе мүлде зерттелмеген тақырыптарды ғана зерделеу жеткіліксіз. Біз Қазақстанды әлем өркениетінің дербес бөлігі ретінде танытуымыз керек. Қазақ халқының әмбебап әрі бірегей өмірлік тәжірибесін толық ашып көрсету маңызды. Бұл қазіргі Қазақстанның миссиясын терең түсінуге септігін тигізеді.

Көшпенділер өркениетінің бесігі болу дегеніміз өз еліңнің өткенін есте сақтау ғана емес, сонымен қатар бұл – түрлі халықтар мен мәдениеттерді, дәуірлер мен кеңістіктерді ортақ игілік үшін жұмылдыру деген сөз. Тарихымыздың әр белесі бізге бөлінуді емес, бірігуді, қиратуды емес, жасампаз болуды үйретіп келеді. Сондықтан Қазақстан Ұлы дала жүрегі ретінде бүгін де өзінің тарихи миссиясын жалғастыра беруі керек.

Көне заманнан келе жатқан көшпенділер дәстүрі елді артқа тартатын емес, болашаққа бастайтын мықты қуат көзі болуға тиіс. Дей тұрғанмен, тарихты аңызға айналдырып, ескі заманның шырмауында қалып қоюға да болмайды. Тарихи-мәдени мұрамызды XXI ғасырға сай жаңғыртып, жүйелі түрде дәріптеуіміз қажет. Ғылыми зерттеулер жүргізу, тарихи ескерткіштерді қалпына келтіру, археологиялық қазба жұмыстарын жандандыру, музей ісін дамыту, шетел мұрағаттарын зерделеу, салт-дәстүрімізді жаңғырту – осы жұмыстың бәрін бір жоспарға келтіру керек», деді Президент.

ТҰТАС ТОРҒАЙ ӨҢІРІН ЖАҢҒЫРТАТЫН ЖОБА

«Біз Ұлттық құрылтайдың отырыстарында үнемі әлеуметтік және мәдени-гуманитарлық мәселелерге қатысты маңызды шешімдер қабылдап қана қоймай, ел дамуының басқа да бағыттары бойынша басты басымдықтарды айқындаймыз», деген Президент аймақтардағы экономиканың өркендеуіне серпін беретін жаңа мүмкіндіктерге жол ашу және өңірлердің даму деңгейіндегі теңсіздікті жою қазір мемлекет алдында тұрған негізгі міндеттің бірі екеніне назар аударды. Оның айтуынша, биыл экономиканың нақты секторына жұмсалатын қаржы көлемін екі есеге жуық көбейтіп, 8 трлн теңгеге дейін жеткізу жоспарланып отыр. Алдағы жылдары Үкімет нақты секторға бөлінетін қаржы көлемін 10 трлн теңгеге дейін жеткізуге тиіс. Бұл жерде бизнесті қолдаудың елімізде бұрын-соңды болмаған ауқымды шаралары туралы айтылып отыр. Осы орайда ол елімізде жүзеге асып жатқан бірқатар ірі жобаға арнайы тоқталды.

«Сондықтан биліктің, Үкіметтің бизнеске қысым көрсетіп жатқаны жөніндегі әңгімелер мүлде негізсіз. Бизнес әрдайым Үкімет назарында болған, алдағы уақытта да тыс қалмайды. Қазір бүкіл елімізде ірі инфрақұрылымдық жобалар жүзеге асырылып жатыр. Атап айтқанда, 2025–2026 жылдардың өзінде Қашаған кенішінде газ өңдеу зауытын, сонымен қатар «Талдықорған – Үшарал» магистральды газ құбыры мен «Бейнеу – Бозой – Шымкент» газ құбырының екінші желісін іске қосу көзделген. Үкімет Қызылорда және Түркістан облыстарында бу-газ құрылғысына негізделген электр стансасын салуды жоспарлап отыр. Алматыдағы ЖЭО-2 және ЖЭО-3 жаңғыртылады.

«Кендірлі» демалыс аймағында су тұщытатын зауыт жұмыс істей бастайды. Кәсіпорын Жаңаөзен қаласы тұрғындарын ауызсумен тұрақты қамтамасыз етеді. Қарағандыда және Екібастұзда болат қорытатын зауыттар, Жамбыл облысында минералды тыңайтқыш өндіретін химия кешені пайдалануға беріледі. Алматы қаласында және Қостанай облысында автокөлік зауыттары ашылады.

«Достық – Мойынты» теміржол учаскесінің және Алматы бекетін айналып өтетін теміржол желісінің құрылысы аяқталады. «Қызылжар – Мойынты» бағытында жаңа жоба басталады. Ақтауда Каспий теңізінің жағалауындағы контейнер хабы салынып бітеді. «Қорғас – Шығыс қақпа» ЕЭА аумағында халықаралық әуежай жұмыс істей бастайды. Зайсан, Катонқарағай мен Кендірлі демалыс аймақтарында да әуежай ашылады. Каспий теңізінің ұлтанымен талшықты-оптикалық байланыс желісі тартылады, бұл қадам Еуропа мен Азия арасында цифрлық дәліз жасауға мүмкіндік береді.

Еліміздің автокөлік жолдары желісін дамыту жұмысының мән-маңызы өте зор. Осы тұста тағы бір маңызды инфрақұрылымдық жоба қолға алынатыны туралы жариялағым келеді. Мен Үкіметке Астанадан Арқалық, Торғай және Ырғыз арқылы Транскаспий халықаралық көлік дәлізіне тура шығатын автокөлік жолының құрылысын бастауды тапсырдым. Жаңа күре жол орталық және батыс аймақтардың арасын 560 шақырымға қысқартады. Бұл – тұтас Торғай өңірінің дамуына тың серпін беретін ауқымды жоба.

Бұған қоса Арқалықтағы әуежайды қалпына келтіріп, жаңа аэровокзал салған жөн. Бұл жоба ішкі көлік қатынастарын едәуір жақсартады. Сондай-ақ орталық аймақтағы ауыл шаруашылығы жерлерін игеруге және мал шаруашылығын дамытуға тың серпін береді. Елімізде машина жасау, металлургия, мұнай-химия, агроөнеркәсіп және көлік-логистика салаларында мұндай жобалар аз емес», деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

ӨҢІРЛЕРДІ ДАМЫТУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ ӘЗІРЛЕНІП ЖАТЫР

Мемлекет басшысы 2022 жылы жаңадан үш облыс құрып, осы аймақтардың дамуына күшті серпін берілгеніне, соның арқасында әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштер едәуір артып, инвестиция келе бастағанына тоқталды. Жергілікті тұрғындардың тұрмыс сапасы да жақсара түскен.

«Менің тапсырмаммен Абай және Шығыс Қазақстан облыстарында шекара маңындағы бірнеше аудан қалпына келтірілді. Мұны жұрт өте жақсы қабылдады. Жаңа аудандарда тіршілік жанданды, инфрақұрылым жақсара бастады. Ауылды дамыту тұжырымдамасында шекаралық аумақтарға қатысты жұмыстың негізгі бағдары айқындалған. Шеткері жатқан елді мекендердің ахуалы ел іргесінің бекем болуына тікелей әсер етеді. Бұл – стратегиялық маңызы бар мәселе. Сондықтан осы бағыттағы жұмысты белсенді түрде жалғастыру керек.

«Amanat» партиясы шекара маңындағы аудандарды дамытуға қатысты жаңа заң қабылдауды ұсынып отыр. Үкіметке депутаттармен бірге бұл бастаманы жан-жақты қарастыруды тапсырамын. Әдетте шекара маңындағы аудандар арқылы маңызды көлік-логистика дәліздері өтеді. Биыл автокөліктерге арналған 9 кеден бекетін жаңғырту жұмыстарын аяқтау керек. Соның нәтижесінде мұндай бекеттердің өткізу мүмкіндігі 6 есе артады. Бұл жоба еліміздің транзиттік әлеуетін нығайтуға едәуір үлес қосады.

Аймақтардың дамуындағы алшақтықты жою үшін нақты стандарттарға сүйене отырып инфрақұрылым, әлеуметтік қамсыздандыру, экологиялық көрсеткіштер және басқа да маңызды өлшемдер бойынша артта қалған өңірлерді анықтау қажет. Орталықтың күш-жігерін осындай алшақтықты жоюға жұмылдыру керек. Сол үшін қазір Өңірлерді дамыту тұжырымдамасы әзірленіп жатыр. Құжатта аймақтар арасындағы теңсіздікті жоюға және мекемелер арасындағы өзара іс-қимылды жақсартуға бағытталған тың тәсілдер қарастырылады. Өңірлердің іс-қимылы нақты салаға жауапты мемлекеттік органдардың республикалық деңгейде атқарып жатқан жұмыстарына сәйкес жүргізілуі қажет. Іс-шаралар үйлесімді болуға тиіс.

Бұл – барлық салаға қатысты мәселе. Мысалы, солтүстікке көктем енді келіп жатыр. Қар еріп, елді мекендерді қарғын су басу қаупі туындайды. Былтырғы тасқыннан орталық та, жергілікті билік те тиісті қорытынды жасады деген ақпаратты алып жатырмын. Жаз шыққан соң өрт қаупі күшейеді. Табиғат апаттарының алдын алу, сақтану шаралары үнемі назарда болуы керек. Мен жаппай цифрландыру мен жасанды интеллектіні барлық салаға кеңінен енгізу мәселесіне үнемі назар аударамын», деді Президент.

«ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ – ЖЕКЕ БАҚЫЛАУЫМДА»

Қасым-Жомарт Тоқаев экономиканың барлық саласы және еңбек нарығы жасанды интеллектінің тікелей қатысуымен түбегейлі өзгеріп, соның салдарынан адамзат тіршілігінің мәні мен қалыбы басқаша сипат алып бара жатқанына назар аударды. Осы орайда инновациялар экономикасы деген жаңа құбылыс пайда болды. Онда өзгеше ойлау қабілеті, шығармашылық тұрғыдағы жаңашылдық және әлеуметтік дағдылар алдыңғы қатарға шығады.

«Жасанды интеллектіні қолдану бюджет қаражатын пайдалану тиімділігін барынша арттыруға, салық және кеден ісін жүргізудің сапасын жақсартуға, мемлекеттік сатып алу саласын оңтайландыруға, сондай-ақ азаматтар мен мемлекет арасындағы өзара іс-қимыл үрдістерінің бәрін одан әрі жеңілдетуге мүмкіндік береді. Сол себепті цифрландыру және жасанды интеллект мәселелерімен жеке өзім айналысып жатырмын. Шетелдік мамандармен, кәсіпкерлермен кездесіп жүрмін. Жүздесулердің барлығы ресми жариялана бермейді. Бірақ бұл мәселе – менің бақылауымда. Таяу арада, мүмкін жыл соңына дейін Астанада Smart city жобасы енгізілгенін хабарлаймыз. Бұл істе БАӘ, АҚШ компанияларымен ынтымақтастық орнаттық. Қытайдың құрылымдарымен де тығыз қарым-қатынас жолға қойылған. Дәл осы бағытта еліміз нақты прогреске қол жеткізеді деп ойлаймын», деді Президент.

Оның айтуынша, құзырлы мемлекеттік органдар сарапшылармен және IT-мамандармен қоян-қолтық жұмыс істей отырып, артық шығындарды азайтуға, барлық саланың ашықтығын қамтамасыз етіп, өнімділігін арттыруға арналған тың тәсілдер іздеп тауып, оны қолданысқа енгізіп отыруға тиіс. Экономиканың барлық саласына цифрлық технологиялардың енгізілуі еліміздің бәсекеге қабілетін арттыратын ең басты фактор болуы керек. Бұл жерде цифрлық активтер индустриясы мен блокчейн технологиясын дамыту маңызды рөл атқарады.

«Цифрлық активтердің заңды айналымын қамтамасыз ету, криптоайырбастау қызметін жүргізу және цифрлық майнингке инвестиция тарту үшін осы саланы реттеу ісін ырықтандыруда шұғыл шаралар қабылдау қажет. Бұл қадам еліміздің осы аймақтағы цифрлық қаржы технологияларының орталығы ретіндегі рөлін арттырады. Сондай-ақ цифрлық активтердің көлеңкелі айналымын азайтуға мүмкіндік береді әрі салық түсімін көбейтуге септігін тигізеді. Мұнда Америка ашып отырған жоқпын, Президент Трамп басқаратын АҚШ әкімшілігі осы бағытқа ден қойды. Біз мұны ескеруіміз керек.

Қазіргі заманда экономика инновацияға негізделуі керек екені сөзсіз. Біз ғылымды дамыту, соның ішінде қолданбалы зерттеулер жүргізу үшін көп жұмыс істеп жатырмыз. Ғылыми жаңалықтарды коммерцияландыруға, ғылым мен өндірістің байланысын күшейтуге баса мән беріліп отыр.

Дегенмен Қазақстанда әлі күнге дейін бірде-бір ғылым қалашығы жоқ. Алматы іргесіндегі «Алатау» инновациялық технологиялар паркінің аумағында ғылым қалашығын құру туралы идея бар екенін білемін. Үкімет осы бастаманы жан-жақты зерделеп, тиісті заң дайындауы керек. Ғалымдардың пікірінше, тиісті тәжірибесі мен дәстүрі бар Курчатов қаласы екінші ғылым қалашығы бола алады. Бірақ мынаны ескерткім келеді: осы жоспардың бәрі шынайы есеп-қисапқа және табанды жұмысқа негізделуге тиіс. Көзбояушылық пен көпірме сөзге әбден тойдық. Енді оның сұрауы қатты болады», деді Мемлекет басшысы.

Мемлекет басшысы біздің бастама көтеріп, кейіннен оны ұмытып кететінімізге, оның жазылмас дертке айналғанына арнайы тоқталды.

«Жоспарда бәрі әдемі, әсіресе оны ғалымдар түзіп жатса, бұл – жақсы. Бірақ нақты есеп керек. Оның ішінде бюджеттің мүмкіндігі ескерілгені жөн. Бастысы – осы жоспарлардың тиімді орындалуы. Сондықтан мен ұсыныстың жалпы қабылданғанын ескертіп отырмын. Шын мәнінде, ғылым қалашығы керек. Оларды Алматыда, Курчатовта салу ақылға қонады. Бірақ Үкімет те, ғалымдар мен салалық министрлік те нәтиже шығару қажет екенін түсінгені жөн. Біз ғалымдарды шетелде тағылымдамадан өткізу тәжірибесін енгіздік. Бірақ ғылымға мүлде қатысы жоқ ғалымдар шетел асты. Мен 78 жасында «Болашақ» бағдарламасымен оқуға барған кісіні білемін. 78 жаста қайдағы «Болашақ?». Көп істің соңы осындай түсініксіз жағдайларға ұласып кетеді», деді ол.

ТУРИЗМ – БИЗНЕС ПЕН ЭКОНОМИКАНЫҢ ТҰТАС САЛАСЫ

Мемлекет басшысы туризм саласының дамуына арнайы тоқталды. Жергілікті жердегі республикалық және халықаралық іс-шаралар өңірлердің туристік әлеуетін арттыруға ықпал ететінін айтты. Оның айтуынша, биыл Таразда өтетін «Достастық жәрмеңкесі» осындай жобаның бірі болмақ. Жәрмеңкеге көптеген елдің қолөнершілері мен ауыл шаруашылығы мамандары шақырылды. Бұл іс-шара серіктес елдермен экономикалық байланысымызды одан әрі күшейтеді.

«Сонымен қатар ең көне сауда және мәдениет орталығының бірі Тараз қаласының беделін арттыра түседі, облысқа жаңа инвестиция тартуға және туристердің көптеп келуіне септігін тигізеді. Жалпы, әр аймақта жұртшылық асыға күтетін әрі дәстүрге айналған осындай маңызды мәдени-туристік іс-шаралар өтіп тұрады. Оны негізінен демеушілердің қаражаты есебінен ұйымдастырған жөн. Іс-шараларды жыл бойы жалғасатындай етіп біркелкі бөлу, бренд ретінде қалыптастырып, жарнамалау қажет.

Жалғасы 4-5-беттерде.

ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛТАЙ ОРТАҚ

Жалғасы, басы 1, 2, 3-беттерде.

Әрбір оқиға бұқаралық ақпарат құралдары арқылы көрсетіліп, ел ішінде және шетелдерде жұрт назарына ілігуге тиіс. Мұның бәрі адамдардың аймақтарға қызығушылығын арттырып, туризмді дамытуға мүмкіндік береді.

Туризм – бизнес пен экономиканың тұтас саласы. Мамандарды даярлау қажет. Табиғи байлығымен, жан-жануарлар дүниесімен бүкіл әлемге танымал еліміздің биологиялық әралуандығын қорғау айрықша маңызды міндетке айналды. Кеше жұмыс секциясы кезінде «Ауыл» партиясының өкілдері киіктер туралы мәселе көтергенін білемін. Аймақтардағы шаруалардан да осыған қатысты өтініштер-хаттар келіп жатыр. Рұқсатсыз аң аулағандарға жазаны күшейту үшін менің бастамаммен 2019 жылы заңнамалық шаралар қабылданды. Осы және басқа да жан-жақты шаралардың нәтижесінде еліміздегі киік саны күрт артты. Қазір оларға жойылып кету қаупі төніп тұрған жоқ.

Бірақ енді басқа мәселе туындады. Ауыл шаруашылығы зардап шегіп жатыр. Эпизоотиялық ахуалдың да күрделеніп кету қаупі бар. Жалпы, экожүйеге түсетін салмақ артты. Үкіметке білікті мамандарды жұмылдыра отырып, осы мәселені жан-жақты зерделеуді және байыпты шешім қабылдауды тапсырамын», деген Президент Балқаш көлінің айналасында Тұран жолбарысының популяциясын қалпына келтіру басталғанын, келесі кезекте ілбістерді сақтап, оның санын көбейту керектігін айтты.

«Адамзаттың бүлдіргі іс-әрекетінің кесірінен Каспий итбалығы, қызғылт қоқиқаз және басқа да ерекше жан-жануарлар мен өсімдіктер әлеміне қатер төніп тұр. Ащы да болса шындық – осы. Біз табиғаттың осы бір сыйына барынша назар аударып, оны сақтай білуіміз қажет. Сондықтан Халықаралық биологиялық әралуандықты қорғау қорын құру керек деп санаймын. Мен Мемлекет басшысы ретінде бұл ауқымды жұмыстың маңызы орасан зор екенін көрсету үшін осы қоғамдық ұйымға өзім жетекшілік етуге дайынмын.

Бұған қоса біз тағы бір қазынамыз – тазыны халықаралық тізімге енгізе алғанымызды айта кеткім келеді. Аң аулайтын айрықша қасиеттері бар қазақы иттің тұқымын енді бүкіл әлем біледі. Жақында мен Парижде Елисей сарайында болдым. Франция Президенті Эммануэль Макронға сыйлаған қос тазыны көрдім. Францияльқтар тазылардың ерекше қабілетіне тәнті», деді ол.

ӘЛЕУМЕТТІК МӘСЕЛЕЛЕР – ҚАШАНДА БАСТЫ НАЗАРДА

Мемлекет басшысы өзінің тапсырмасымен екі жыл бұрын «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы басталғанын айта келе жобаның негізгі мақсаты мектептегі орын тапшылығын жою, сондай-ақ апатты және үш ауысымды мектептер мәселесін шешу болғанына назар аударды. Оның айтуынша, Ақмола облысы ұлттық жоба бойынша салынатын барлық мектептің құрылысын бірінші болып аяқтаған. Аймақта 12 мыңнан аса оқушыға арналған жаңа білім ошақтары ашылған. Ал басқа облыстарда құрылыс барысы мәз емес.

«Биыл елімізде 500 мың оқушыға арналған 200-ден аса мектеп салынады. Мына жайтты қаперде ұстаған жөн: барлық жерде тек «Жайлы мектеп» жобасы аясында мектеп салу міндетті емес. Сапалы салынған қарапайым мектептерге де сұраныс жоғары. Жуырда Талдықорғанға бардым. Ондағы қазақ мектебі қарапайым болса да тартымды. Осындай мектептерді барлық жерде салу керек. Өйткені «Жайлы мектептер» айтарлықтай қымбат, оны әр облысқа сала берудің қажеті де шамалы. Үш жылда 1 300, соның ішінде ауылдағы 900 білім ордасын жаңғырту қажет. Жаңа оқу жылына дейін мемлекеттік және жекеменшік мектептің барлығы балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ететін арнайы құралдармен жабдықталуға тиіс», деді Президент.

Сонымен қатар ол ел бойынша медицина инфрақұрылымын барынша дамыту жұмыстары жалғасатынына тоқталды. Осы жылдың соңына дейін «Ауылда денсаулық сақтауды жаңғырту» ұлттық жобасы аясында 188 медицина нысаны салынбақ. Риддерде көпбейінді аурухананы, Өскеменде гематология орталығын, Ақтауда жедел жәрдем стансасын, Алматыда Жұқпалы аурулар ұлттық ғылыми орталығын, Астанада Ұлттық ғылыми онкология орталығының жаңа ғимараты пайдалануға беріледі. 2026 жылы 32 аудандық орталық аурухананы жаңғыртуды, сондай-ақ Қызылорда және Маңғыстау облыстарындағы ауруханаларды салып бітіруді тапсырды.

Бұған қоса Президент тұрғындарға, әсіресе әлеуметтік жағынан осал топтағы азаматтарға баспананың қолжетімді болуы тұрмыс сапасының жақсарғанын білдіретін негізгі көрсеткіш екенін айтып, былтыр мемлекет осы санаттағы адамдар үшін 21 мыңға жуық пәтер сатып алғанын жеткізді. Ерекше қажеттілігі бар адамдарға арналған заманауи оңалту орталықтары бой көтергеніне, басқа да қалаларда осындай орталықтар ашу қажеттігіне, әрбір облыс орталығында ерекше қажеттілігі бар, соның ішінде аутизмге шалдыққан балаларды оңалту және дамыту орталықтарын құру керек екеніне тоқталды.

Президенттің айтуынша, Ұлттық құрылтайдың отырыстарын әр облыста өткізудің ұтымды тұсы бар. Алқалы жиында аймақтың дамуына қатысты өзекті мәселелер де қаралады. Мемлекет басшысы Ақмола облысындағы кейбір бастамалар мен жобаларға назар аударды.

«Өздеріңіз білесіздер, мен 2025 жылды «Жұмысшы мамандықтары жылы» деп жариялаладым. Бұл – кәсіптік және техникалық білім беру саласын жаңғыртуға және жұмысшы мамандардың қоғамдағы беделін арттыруға арналған маңызды шешім. Жастардың мүмкіндігін арттырып, кәсіби бағыт-бағдар беруге баса назар аудару қажет. Олардың сұранысқа ие жұмысшы мамандықтарды меңгеруіне жағдай жасау керек. Бұл – өңір басшыларының бәрінің міндеті.

Жастардың заман талабына сай білім алуын қамтамасыз ету үшін Үкімет пен облыс әкімдігі Қосшы қаласында халықаралық деңгейдегі колледж ашуы керек. Қаланың Астана іргесінде тұрғанын және тұрғындарының саны тез өсіп келе жатқанын ескерсек, бұл – өте өзекті мәселе.

Қазірдің өзінде алыс-жақын шетелдерге кеңінен танымал Бурабай жерінің мол мүмкіндіктері бар. Осы курорттық аймақты дамытудың 2029 жылға дейінгі кешенді жоспары қабылданды. Оны жүзеге асыру үшін шамамен 140 млрд теңге бөлінеді.

Ең алдымен Щучинск-Бурабай курорттық аймағындағы инфрақұрылымды дамыту қажет. Барлық экологиялық талаптар қатаң сақталуға тиіс. Туристерге әлемдік стандарттарға сай қызмет көрсетілуі керек. Жаңадан салынатын Конгресс-орталық Бурабайдың беткеұстар орны болуы қажет. Орталық іске қосылатын болса, демалыс аймағына жұрттың қызығушылығы да арта түседі. Сондай-ақ туристік маусымнан тыс уақытта адамдар көптеп келе бастайды. Үкімет пен әкімдікке осы мәселені тыңғылықты қарастыруды тапсырамын», деді ол.

КЛУБТЫҚ ФУТБОЛҒА БИЗНЕС РЕТІНДЕ ҚАРАУ КЕРЕК

Қасым-Жомарт Тоқаев спорттың түрлі саласын, әсіресе, қысқы спорттан ұлттық құрамаларды даярлау үшін өңірдегі спорт базаларын дамыта беру керек екеніне де арнайы көңіл аударды. Оның айтуынша, елімізде футболды дамытуға баса мән беру керек. Демеушілер қаржысы есебінен облыстық стадиондардың көпшілігін жаңғырту қажет немесе жаңа футбол стадиондарын салуды қолға алған жөн.

«Әрбір облыс, аудан орталығында, кент пен ауылда балаларға арналған футбол алаңы болуға тиіс. Бұл – алдағы екі жылдың міндеті. Оның орындалуын тексереміз. Сонда ғана біз бүкіл әлемге танымал әрі әлеуметтік, бұқаралық спорт саналатын осы ойынды жаңа деңгейге көтере аламыз. Балаларды, жасөспірімдерді футболға қызықтыру арқылы лудомания, нашақорлық мәселесін біршама шешуге болады. Осы салаға жауапты министрлік, Футбол федерациясы, жергілікті атқарушы органдар, кәсіпкерлер клубтық футболды коммерцияландыруға нақты кірісуі керек.

Клубтар облыстық бюджеттерге ғана арқа сүйемей, шетелдердегі секілді өздері де табыс табуды үйренуі керек. Сондықтан мен кәсіпкерлерді клубтық футболға бизнес ретінде қарауға шақырамын. Футбол клубтары жекеменшікке өтпей, іс алға баспайды. Бұл – әлемдік тәжірибе. Клубтар жекеменшік болса, шетел спортшыларын шақыру құқығына ие болады.

Спортты насихаттау, оны әсіресе балалар мен жасөспірімдер арасында дәріптеу – ұлт саулығының кепілі. Кейінгі жылдары мемлекет қолдауының нәтижесінде балалар спорты қарқынды дами бастады. Бірақ бұл – жеткіліксіз. Сондай-ақ бизнес өкілдері өскелең ұрпақты дене шынықтыруға және спортқа баулу ісіне зор үлес қоса алады деп ойлаймын.

Астанада шығармашылыққа арналған үйірмелерді де, жекелеген спорт секцияларын да ашып, көпке үлгі болып отырған жекеменшік Балаларды дамыту орталығы бар. Бұл тәжірибені басқа аймақтарда да қолданған жөн. Мемлекет барлық аймақта спорт инфрақұрылымын дамытуға баса мән береді. Биыл Астанада Ұлттық спорт университетінің, Түркістанда ескек есу спортына арналған каналдың, Қызылордада футбол стадионының, Жетісу облысында дене шынықтыру-сауықтыру кешенінің, Оралда ерекше қажеттілігі бар адамдарға арналған спорт кешенінің құрылысы аяқталады.

Биыл Көкшетауда көпфункционалды спорт кешенінің құрылысы басталады. Бұл Қазақстанда теңдесі жоқ орталық болмақ. Осы жобаны арнаулы мемлекеттік қордан, яғни заңсыз активтерді қайтару есебінен қаржыландыру керек. Үкіметке осы мәселені пысықтауды тапсырамын», деді Мемлекет басшысы.

ЕЛІМІЗ «ОРТА ДЕРЖАВАҒА» АЙНАЛДЫ

Қасым-Жомарт Тоқаев халықаралық аренада бұрын-соңды болмаған қақтығыстар, ушыға түскен сенім дағдарысы, қадір-қасиеті кете бастаған халықаралық құқық, экономикалық шайқастар қазіргі әлемнің басты сипатына айналғанына тоқталды. Оның айтуынша, мұның бәрі жаңа технологиялық қалып орныққан, маңызды ресурстар үшін талас-тартыс күшейе түскен, өндіріс және сауда-логистика байланыстары қайта құрылып жатқан, техногендік және табиғи апаттар туындаған кезеңге тұспа-тұс келіп отыр. Беделді саясаткерлер мен сарапшылар «дүние жүзі жаппай берекесіздік жайлаған немесе болашағы бұлыңғыр жаңа заманның қарсаңында тұр» деген пікір білдіре бастаған.

«Демократиялық моральдық делініп жүрген құндылықтар, оның ішінде ЛГБТ көптеген елге ондаған жыл бойы таңылып келді. Осындай желеумен халықаралық үкіметтік емес қорлар мен ұйымдар көптеген елдің ішкі ісіне негізсіз араласты. Оның түпкі мақсаты бар болғаны ұрлық, яғни сан миллиардтық бюджетті қалтаға басу екен. «Даму мен демократия», «адам құқықтары», «баспасөз бостандығы», «сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес» деп ұрандатып жүргендердің бәрінің дерлік жеке байлығы жалақысының мөлшеріне еш сай келмейді. Сондықтан Президент Трамп бастаған Америка әкімшілігінің жаппай қызмет бабын асыра пайдалануға қатысты оқиғаларды анықтауға және «тұңғиық мемлекет» ұғымына тән саяси екіжүзділікті әшкерелеуге, дәстүрлі моральдық құндылықтарды қалпына келтіруге бағытталған жұмыстары қолдауға лайық. АҚШ-та жасалып жатқан шаруаның бәрі бүкіл әлемге тікелей әсер ететіні баршаға мәлім», деді ол.

Президент жұртты саяси прагматизмге шақырып, қоғамда Заң мен тәртіпті орнықтыру маңызды екенін айтты. Қазір әлемде болып жатқан оқиғалар біздің бағдарымыздың дұрыс екенін көрсетіп отыр. Сондай-ақ ұлттық мүддемізді қорғау үшін алдағы уақытта да ұтымды әрі байыпты әрекет етуге шақырды. Талай заманнан келе жатқан өкпе-реніштерден, өткенге құр мақтанудан және бәрін орынсыз сынапмінеуден арылу қажет екенін айтты.

«Кез келген мәселеде өзгелерді айыптап, қара бұлтты төндіре беруге болмайды. Қоғам санасындағы осындай құбылыстар ұлтымызды идеологиялық және мәдени тұрғыдан әлсіретеді. Тіпті еліміз қазіргі қатыгез әлемде өзгелерге жем болуы мүмкін. Бір сөзбен айтсақ, біздің ұлттық ой-санамыз мықты болуы керек. Жаһанды белгісіздік жайлаған бұлыңғыр заманда бәсекеге барынша қабілетті болу үшін барлық жағынан кемел ұлт болуымыз қажет. Бұл – өркениетті, икемді, мақсатшыл жұрт болу деген сөз. Сондықтан ұлт ретінде алға басуға не кедергі болса, соның бәрінен арылып, сапалы ұлт болуға тиіспіз», деді.

Қасым-Жомарт Тоқаев елде қолға алынған реформалар елдің дамуына зор серпін бергеніне, 2019 жылдан бері Қазақстан экономикасының нақты өсімі 15,5 пайыз болғанына тоқталды. Нақты айтқанда, ішкі жалпы өнім 288 млрд долларға жетті, ал жан басына шаққандағы ішкі жалпы өнім 46 пайызға дейін артып, 14 мың доллардан асты.

«Сыртқы сауда айналымы 45 пайызға жуық өсіп, 140 млрд доллар болды. Негізгі капиталға салынатын инвестиция бір жарым есеге ұлғайды. Былтыр оның көлемі 19 трлн теңгеден асты. Инвестиция білім-ғылым саласына 5 еседен астам, көлік саласына 3 есеге жуық, денсаулық сақтау және әлеуметтік қызмет көрсету саласына 3,5 есе көп салынды. 4 400 шақырымға жуық автокөлік жолдары салынды және жөнделді. Жаңа теміржол желілері пайдалануға берілді. Ондаған өндіріс орны іске қосылды. Мемлекет ауыл еңбеккерлерін қолдауды барынша күшейтті. Былтыр күзде 27 млн тонна астық жинап, рекордтық көрсеткішке қол жеткіздік», деді Мемлекет басшысы.

Осы орайда кәсіпкерлікті дамытуға әрдайым баса назар аударылатынын, тұрғын үй құрылысының қарқыны едәуір өсіп, былтыр 19 млн шаршы метр баспана пайдалануға берілгенін айтты. 2019 жылдан бері елімізде 250-ден аса жатақхана салынған. Соның нәтижесінде орын тапшылығы 6 есе қысқарды.

«Еліміздің 90 мыңнан аса азаматы шетелде оқиды. Бұл біздің қоғамның ашықтығын көрсетеді. Азаматтарымыз демалу үшін шетелге жиі шығатын болды. Біздің көк төлқұжатымыз әлемдегі 92 мемлекеттің аумағына визасыз емін-еркін кіруге мүмкіндік береді. Қазақстан – халықаралық аренада зор құрметке ие мемлекет, біздің елімізді «орта держава» деп атайтын болды. Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас Ассамблеясы Алматыда Орталық Азия мен Ауғанстан үшін Орнықты даму мақсаттары жөніндегі Біріккен Ұлттар Ұйымының аймақтық орталығын ашу туралы қарар қабылдады», деді Президент.

ҮШ АЭС САЛЫНАДЫ

Қасым-Жомарт Тоқаев еліміздің кемінде төрт салада орасан зор мүмкіндіктері бар екенін жеткізді. Атап айтқанда, цифрландыру ісі мен жасанды интеллект, көлік тасымалы, энергетика, агроөнеркәсіп кешені салаларында елімізді қамтамасыз етіп қана қоймай, аймақтық, тіпті жаһандық ауқымда ықпалымызды жүргізе аламыз. Бұл қатарға адам капиталын да қосуға болады.

«Цифрландыру және жасанды интеллектіні қолдану ісінде еліміз зор жетістікке жете алады. Біз қазірдің өзінде Біріккен Ұлттар Ұйымының Электронды үкіметтің даму деңгейі жөніндегі рейтингінде 190 мемлекеттің ішінен алғашқы 25 елдің қатарына кіріп тұрмыз. Бірақ мұнымен шектеліп қалуға еш болмайды. Қазақстанға келген шетелдіктерді мұндағы электрондық жүйенің айтарлықтай дамуы таңғалдырады. Жоғары технологиялар экономиканың және мемлекетті басқару ісінің барлық саласын дамытуға тың серпін беріп, алға бастайды. Үкімет озық цифрлық тәсілдерді және жасанды интеллектіні жаппай енгізу үшін қолайлы орта қалыптастыруға арналған жұмысты еселеп күшейтуге тиіс.

Біз мәліметтерді сақтайтын және өңдейтін мықты желі түзіп, технологиялық өнімдерді жаппай экспорттауға кірісуіміз керек. Цифрландыру ісін табысты жүргізу және жасанды интеллектіні жаппай енгізу еліміздің энергетикалық әлеуетіне тікелей байланысты. Әлемнің цифрландыру ісіне және жасанды интеллектіге негізделген жаңа

МАҚСАТ ПЕН ИГІ ІСТЕРГЕ ЖҰМЫЛДЫРАДЫ

технологиялық қалыпқа көшуі энергияны көп қажет ететін үдеріс екенін түсіну керек. Мұндай жағдайда аймақтағы және дүние жүзіндегі энергия тапшылығы үздіксіз арта береді. Сондықтан Қазақстан өзін электр қуатымен толық қамтамасыз етіп қана қоймай, оны әлемдік энергетика нарығына да экспорттайтын ірі елге айналуы керек. Бұл – уақыт талабы.

Азаматтарымыз референдумда бірінші атом электр стансасын салу туралы шешімге қолдау көрсетіп, осы стратегиялық міндетті орындауға жол ашып берді. Бұл қадам алыс болашақтағы ахуал қалай болатынын ескере отырып, энергетика саласын кешенді түрде, жан-жақты ойластырып дамыту қажеттігін көрсетеді. Мәселе еліміздің энергияға деген қазіргі сұранысын қанағаттандыруға ғана тіреліп тұрған жоқ.

Біз үшін ел экономикасының ондаған жыл бойы қарқынды дамуына берік негіз болатын жаңа энергетика саласын қалыптастырудың стратегиялық маңызы бар. Мен дәл сол себепті Қазақстанға бір емес, үш атом электр стансасын салып, ақырында толыққанды ядролық кластер қалыптастыру қажет деп есептеймін. Осы міндеттің айрықша маңызды екенін ескеріп, мен Президент жанындағы Ядролық энергетика агенттігін құру туралы шешім қабылдадым.

Біз газ бен көмір өндіру ісіндегі мүмкіндіктерімізді, сондай-ақ жаңартылатын қуат көздерінің әлеуетін толық пайдалануымыз керек. Бұған кешенді көзқарас қажет. Жер көлемі жөнінен әлемде тоғызыншы орын алатын еліміздің, жалпы, көлік-транзит саласында зор мүмкіндіктері бар. Бұл – айрықша назар аударуды талап ететін стратегиялық бағыт. Дүниежүзілік саудасаттыққа тікелей байланысты болғандықтан оған барлық әлемдік державалар көңіл бөледі. Қазір халықаралық қатынас көлік-логистикалық бағыттар мен мүмкіндіктерді дамытуға ден қояды. Бұл іспен айналысуға біздің географиялық орналасуымыз ықпал етіп отыр», деді Президент.

Сонымен қатар ол ауыл шаруашылығы саласындағы қордаланған мәселелерге, алдағы 10 жыл ішінде бидайды терең өңдеп, дайын өнім өндіретін және оны әлемдік нарыққа шығаратын ең үздік он елдің қатарына қосылуға тиіс екенімізге, азаматтарға дүниеге келгеннен бастап өмір бойы жәрдем беретін тиімді мемлекеттік қолдау жүйесі жұмыс істейтініне тоқталды.

«Ұлттық қор – балаларға» және «Келешек» бағдарламалары, тегін орта білім, колледждер мен жоғары оқу орындарында білім алуға бөлінетін өте көп гранттар – мұның бәрі өскелең ұрпақтың қадамы нық болуына септігін тигізетін сан алуан шараның бір бөлігі ғана. Адамға салынған инвестиция – мемлекеттің ең сенімді әрі дұрыс салымы. Біз білім-ғылым, медицина, спорт, креативті индустрия салаларына қомақты қаржы бөлуді жалғастыра береміз. Азаматтардың өзін жан-жақты дамытуы үшін барлық жағдайды жасаймыз. Себебі қазіргі заманда жекелеген адамдардың табысты болып, бақуатты өмір сүруі нағыз қуатты мемлекеттің көрсеткіші саналады.

Мен жоғарыда атап өткен басымдықтар, яғни ірі инфрақұрылымдық жобалар, цифрландыру мен жасанды интеллект, көлік транзиті мен энергетика, агроөнеркәсіп секторы және адам капиталы Қазақстанның жаңа әлемдегі орнықты дамуына жол ашатын негізгі факторлар болатыны анық», деді Президент.

ІШКІ САЯСАТ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ ҚАЖЕТ

Пленарлық отырыста Ұлттық құрылтайдың бірқатар мүшесі сөз алып, баяндама жасады. Мәжіліс депутаты Айдос Сарым ішкі саясат пен идеология тақырыбында сөз қозғап, осы саладағы жеті мәселе бойынша ұсынысын ортаға салды. Оның біріншісі – идеологияның орнықпау себептерін айқындау мен одан арылу.

«Осы кезге дейін елімізде бірнеше рет идеологиялық саясат тұжырымдауға талпыныс жасалғаны белгілі. Алайда оның көпшіліктің қолдауына ие болмауына постсоветтік, посткоммунистік инерция, қоғамның этнодемографиялық құрамы, ел қоғамы мен оның аймақтарының әркелкілігі, идеологиялық нарративтердің әркелкілігі, идеология мен шынайы өмір, сөз бен іс арасындағы алшақтық секілді себептер кедергі болды. Мысалы, ұзақ жылдар бойы байлықты, бай атаулыны жамандықтың синонимі деп түсінген қоғам ішінде нарық туралы кереғар пікірлер қалыптасты. Бұның кейбір қайшылықтары мен сарқыншақтарын әлі күнге дейін көріп келеміз. Тағы бір мысал. Бүгінде кеңес заманын бір керемет таза, ізгі кезең деген жалған нарратив кең тараған. Ал шын мәнінде, біздегі қылмыс та, қылмыстық сана да, жемқорлық та, парақорлық та – кеңестік кезеңнен басталып, жалғасып, үдеп кеткен құбылыстар. Оларға нарықтық экономиканың немесе демократияның қатысы шамалы.

Тағы бір мысал. Қазақ әдебиеті мен мәдениетінде кеңес кезеңінде қолдан жасалған «ауыл» мен «қала» арасындағы қақтығыс, ауылдық пен қалалық сана арасындағы конфликт әлі күнге дейін шешімін таппай келеді. Бұл ауылды қала дәрежесіне көтеру емес, қаланы ауыл дәрежесіне түсіруге алып келеді», деді А.Сарым.

Мәжіліс депутаты екінші ұсынысы ретінде ішкі саясат тұжырымдамасын қабылдауды алға тартты. Оның айтуынша, күн өткен сайын «Жаңа мемлекеттік идеология қажет» деген сыңайдағы пікірлердің көбеюі мен идеологияға деген сұраныстың артуы белгілі бір тарихи кезеңнің аяқталғанын білдіреді.

«Жалпы алғанда ел тарихының жаңа кезеңінің «Біз кімбіз?», «Қайдан шықтық?», «Қайда бара жатырмыз?», «Кім және қандай болуымыз шарт?» деген сұрақтардан басталуын өз басым жақсылыққа жорығым келіп отыр. Осы сұрақтарға шынайы жауап бере алсақ, болашақтағы болмысымызды айқындап, қиын кезеңдерден, тарихи сынақтардан аман шыға аламыз. Осы себепті көпшіліктің талап-тілегін ескеріп, Президентіміз кейінгі үш жылда айқындаған, үш құрылтайда талқыланған, уақыт елегі мен қоғам талқысынан өткен идеологемалар мен құндылықтарды топтастырған, кемі 2030 жылға дейінгі уақытты қамтитын Ішкі саясат доктринасы, не концепциясы қабылдануы керек», деді ол.

А.Сарым идеологияның саясат пен мәдениетті жалғайтын өмірлік өзек, табиғи арна екенін атап өтіп, Мемлекет басшысының бастамасымен осы бағытта біршама жұмыс атқарылып жатқанын тілге тиек етті.

«Соның бірі – архивтік революция. Президент құрған мемлекеттік комиссияның ұйғарымымен 700 мыңнан аса НКВД, КГБ органдарының құжаттары мен істері құпиясыздандырылды. Кейінгі үш жылда зұлмат кезеңдегі ел тарихына қатысты мыңдаған құжат жарияланып, ғылыми айналымға енді. Том-том тарихи құжаттық жинақтар жарық көрді. Тағы бір үлкен жетістігіміз, еліміздің жаңа тарихында қазақ ғалымдары тұңғыш рет өз тарихын түгендеп, өткенін тәуелсіз саралауға мүмкіндік алды. Қазақстан тарихының көптомдық академиялық тарихын жазуға бүгінгі таңда жүздеген отандық және әлемдік ғалымдар тартылып, белсенді жұмыс жүргізіп жатыр. Бұл қадамдар осы саладағы біраз сұраққа жауап алуға толық мүмкіндік береді», деді Мәжіліс депутаты.

А.Сарым еліміздің жаңа идеологиясы өмір шындығынан, ұлттың күрделі тарихынан, саяси мұраты мен экономикалық мүддесінен, жаңа қоғамның әлеуметтік құндылықтарынан туындап, табиғи түрде өрбуі шарт екенін төртінші ұсынысы ретінде жеткізді. Оның айтуынша, басты мақсат – Қазақ ұлты мен мемлекетінің Тәуелсіздігі, заң мен тәртіптің баршаға ортақ қағидатқа айналуы, еліміздің бар салада өз-өзін қорғауға, жері мен руханиятын қамтамасыз етуге дайындығы.

«Бөтен» мен «жақын» дейтін ұғымдарға келсек, алдағы жылдары қазақ ешкімді жау санамайтын идеологияны ұстануы керек. Идеология біреуді жау қылу немесе біреуден кек алу үшін жасалмайды. Негативтік мотивация ерте ме, кеш пе, баршаны тығырыққа тіреп, болашақтағы соғыстарға жол ашады. Өзгеріс, бетбұрыс энергиясы сыртқа емес, ішке бұрылуы шарт. Біздің түсінігіміздегі «жат» – бұрынғы кейпіміз, архаикалық болмысымыз. Ал «бөтен» – кеңестік, коммунистік, отарланған санамыз», деді депутат.

Сонымен қатар ол конституционализм, институционализм, конвенциализм сынды жаңа идеологиялық үштаған жайында да ой қосып, әрқайсының ұғымына тоқталды.

«Жаңа кезеңдегі қазақ мемлекетінің идеологиясы – бірінші қазақ руханияты мен тарихынан сусындап, ұлт пен мемлекеттің түбегейлі құндылықтарына негізделуге тиіс. Демек, осы тарихи платформада еліміздің зиялы қауымы мемлекет жанына топтасып, мемлекеттік құндылықтарды шын ниетпен насихаттауға жұмылуы керек. Себебі билік келеді, кетеді, ал мемлекет, мемлекеттік құндылықтар мызғымай сақталып, жалғасып жатуға тиіс. Бұл да бір модернизациялық жоба аясында жасалатын қоғамдық келісімнің бірі болмақ. Осындай жұмыстарға еліміздегі негізгі саяси күштер, яғни парламенттік партиялар бірінші кезекте бастамашы болуы керек», деп сөзін түйіндеді А.Сарым.

АДАМ ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУ – АЙРЫҚША МІНДЕТ

Пленарлық отырыста сөз алған Ұлттық құрылтай мүшесі, қоғам белсендісі, құқық қорғаушы Айгүл Орынбек бір күн бұрын секциялық отырыстарда көтерілген өзекті мәселелерге тоқталды. Қазіргі таңда ел ішінде түрлі қайырымдылық қорлары көбейіп кеткенін айтқан ол халықтан ақша жинап жүрген түрлі ұйымдардың барлығы бірдей адал жолмен жүріп, шынайы мақсаттарға қызмет етіп жатқанына сенбейтінін жеткізді.

«Бір күдікті жайтқа тоқталғым келеді: мысалы, «каспий қосымшасында» 358 қайырымдылық қоры халықтан электронды түрде жылу жинау үшін тіркелген екен. Таңданарлығы сол – бұл қорлардың кейбірі тіпті қандай мақсатта және не үшін құрылғаны белгісіз. Басшылары да көрсетілмеген. Кейбір қордың интернетте атқарған жұмысы жайында есептерін таппадым. Ал дүкендер мен сауда сөрелеріндегі қайырымдылық үшін қойылған жәшіктердің санын білмейміз. Күн санап көбейіп жатыр, бірақ ол ақшаның да сұрауы жоқ. Елімізде тіпті күдік тудыратын күмәнді қорлар арандатушылар мен радикалды топтарды қаржыландыруы мүмкін деген оймен мемлекетіміздің болашағына, қауіпсіздігіне алаңдаймын. Бұл – шұғыл шешуді қажет ететін ең басты мәселе», деді ол.

Құқық қорғаушы А.Орынбек адам тағдырына қатысты тағы бір өзекті мәселеге тоқталды. Оның айтуынша, Сот сараптамалары орталығы Әділет министрлігіне тікелей бағынысты болғандықтан, сарапшыларға құзырлы органдар тарапынан қысым өте жоғары. Соның әсерінен бүгінде зорлық-зомбылық, фоноскопиялық, фонографиялық, филологиялық, аудит қорытындысы және тағы да басқа сараптамалар кезінде сыбайластық әрекеттеріне жиі жол беріліп, заңды белшесінен басу жайттары көбейіп кеткен. Ол сот сараптамаларын Әділет министрлігінен бөліп, Мемлекет басшысына ғана есеп беретін «Ұлттық құқықтық сараптама орталығы» ретінде құруды ұсынды.

«Ұлттық құрылтайдың мінберінде көтерілуі қажет тағы бір мәселе – онлайн-несие мен алаяқтық мәселесі. Кейінгі жылдары екінші дәрежелі банктер ұсынатын «онлайн-несиелердің» қолжетімділігі артып, бұл алаяқтар үшін оңай табыс көзіне айналды. Әншейінде қарапайым адамдар ақшаға шын мұқтаж болып банкке арнайы барып сұрағанда, «төлеуге табысыңыз жеткіліксіз» немесе «несие тарихыңыз қара тізімде» деп бере қоймайтын қолжетімсіз несиені, алаяқтар «монитор-экранның» арғы жағында отырып-ақ оп-оңай алып, олжаға кенеле салатыны күмән тудырады. Мұның себебі банк клиенттері деректерінің алаяқтардың қолына оңай түсуінде деп ойлаймын. Оған қоса интернет-алаяқтық та жаһандық мәселеге айналып отыр. Бірақ бұны тоқтатудың жолдары қиын емес» деген ол бірқатар ұсынысын жеткізді. Атап айтқанда, алдымен кибер қылмыскер жәбірленушіні байланыстыратын байланыс операторлары өздеріне жүктелген жауаптылықты сезінуге тиіс.

«Мәселен, интернет алаяқтар жалған, яғни тіркеусіз нөмірлерді қолданып, өз құрбандарына қоңырау шалады. Осы әрекеттің бәрін байланыс операторлары көріп тұрып, оны бұғаттаудың орнына екі жақты бір-бірімен байланыстырып отыр. Сондықтан мемлекетіміздегі ұялы операторлардың жауапкершілігін «Байланыс туралы» заңмен міндеттеуді сұраймын», деді заңгер.

Сонымен қатар А.Орынбек Қылмыстық кодекстің 423-бабында көзделген сотқа дейінгі тергеу мен жабық сот отырыстарының құпиялылығын сақтау мәселесіне Президенттің назарын аударды. Оның айтуынша, аталған баптың қолданылуы адвокаттар мен құқық қорғаушылар үшін үлкен кедергілер тудырып, олардың жұмысын едәуір шектеп отыр. Көп жағдайда мұндай мәліметтерді жариялау – әділетсіздікті әшкерелеу, заңсыздықтарды дер кезінде тоқтату, сыбайластық пен жемқорлықтың тамырына балта шабу мақсатында жасалады.

«Сондықтан бұл әрекет мемлекеттік немесе құзырлы органдардың заңсыз әрекеттерін ашуға, азаматтардың құқықтарын қорғауға бағытталған болса, тергеу деректерін жария ету қылмыс ретінде қарастырылмау керек деп есептеймін», деді ол.

ҚҚС – ОТАНДЫҚ ӨНДІРУШІЛЕРДІ ҚОРҒАУ ТЕТІГІ

Ұлттық құрылтай мүшесі, мемлекет қайраткері, экономист Жақсылық Құлекеев мемлекеттік бюджеттің кіріс бөлігін ұлғайту мақсатында еліміздің салық саясатын жетілдіруге қатысты ойларымен бөлісті. Оның айтуынша, бюджетке неғұрлым көбірек қаражат түссе, соғұрлым мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық проблемаларды шешу әлеуеті арта түседі. Ал керісінше жағдайда қалтасы қалыңдар байыған үстіне байып, кедейлердің кедейлене беруіне жол ашыла береді. Өңірлер арасындағы әлеуметтік-экономикалық алшақтық ұлғайып, елдің саяси тұтастығына қауіп төнеді.

«Өкінішке қарай, елімізде жыл өткен сайын бюджетке түсетін салықтың көлемі ішкі жалпы өніммен салыстырғанда төмендеп бара жатыр. Мысалы, 2005 жылы бюджетке түскен салық ІЖӨ-нің 26 пайызына тең болса, кейінгі жылдары бұл көрсеткіш ІЖӨ-нің 12-13 пайызынан аспайтын жағдайға жеттік. Бұл – өте қауіпті үрдіс. Осы мәселе мені экономист ретінде қатты толғандыратынын жасыра алмаймын. Біз кейінгі жылдары әлеуметтік мәселелерді шешуге ерекше екпін бердік, соның арқасында аз қамтылатын топтарды қолдауға кең жол ашылуда. Әрине, бұл баршамыздың көңілімізден шығатын жайт екені белгілі. Мысалы, биыл республикалық бюджеттің шығысы 25,7 трлн теңгені құрайтын болса, соның 9,6 трлн-ы немесе 40 пайызы, ал жергілікті бюджеттен бөлініп отырған 15,5 трлн теңгенің 54 пайызы әлеуметтік проблемаларды шешуге бағытталады. Осының бәрі мемлекеттің әлеуметтік мәселелерді шешуді алдыңғы орынға қойып отырғанын көрсетеді. Дегенмен кейінгі кезде қалыптасқан жағдайға байланысты мемлекеттің әлеуметтік мәселелерді шешуге қаражаты жеткіліксіз бола бастады. Соның салдарынан мемлекет ішкі және сыртқы қарызды жыл сайын өсіріп жатыр. Қарызға өмір сүрудің қауіпті екенін түсіндіріп жатудың қажеті жоқ деп ойлаймын. Осы жағдайды жан-жақты талқылай келе Үкімет Мемлекет басшысының тапсырмасымен Салық кодексін жетілдіру мақсатында кейінгі екі жылда үлкен жұмыс атқарды. Соның бірі – соңғы кезде қоғамда қызу талқыға түсіп отырған ұсыныс – ол бюджет кірісін ұлғайту үшін қосылған құн салығын 12 пайыздан 16 пайызға дейін көтеру», деді Ұлттық құрылтай мүшесі.

Ж.Құлекеев бұл бастаманы өзінің қолдағанын айта келе, экономист ретінде оның пайдалы жағын түсіндіріп өтті. Оның айтуынша, қосылған құн салығы – сыртқы сауда айналымын реттеудің бірден-бір тиімді құралы.

«Мысал ретінде Қазақстан мен Ресей арасындағы сауда қатынасын алайық. Ресей – біздің негізгі сауда серіктесіміз. Шетелден келетін импорттың 40 пайызы осы елдің үлесіне тиесілі. Екі мемлекет те ортақ кеден аймағына кіреді, демек тауар алмасу кедендік баж салығынсыз атқарылады. Ресей экономикасының әлеуеті бізге қарағанда барлық жағынан анағұрлым күшті. Соның салдарынан бүгінде біздің ішкі нарықта ресейлік тауарлар басым. Көптеген отандық өндіруші осы жағдайға байланысты ресейлік кәсіпкерлермен бәсекеге түсудің қиын екенін ескере отырып, құзырлы органдардан ішкі нарықты арнайы техникалық тосқауылдар орнату арқылы қорғауды талап етіп жатыр. Бұл жерде қарапайым шешім табу қиын, себебі техникалық кедергілерді орнату бірыңғай Еуразиялық экономикалық одақтың негізгі қағидаларына қайшы. Бұл мәселені реттеудің бірден-бір заңды жолы – қосылған құн салығының мөлшерін Ресейдегі жағдаймен теңестіру. Ресейде ол 20 пайыз, ал бізде 12 пайыз. Осы екі ставканың арасындағы алшақтық Ресей кәсіпкерлеріне бәсекелестікте артықшылық береді. Өйткені елімізге тауар экспорттау кезінде ресейлік өндірушілер ҚҚС-тан босатылады, ал біз өз кезегімізде келген заттарға 12 пайыз мөлшерінде салық саламыз. Демек, ресейлік тауар экспорттаушылар бірден 8 пайыз басымдыққа ие болады. Сондықтан отандық өндірушілер үшін Қазақстан мен Ресейдегі қосылған құн салығы ставкаларының бірдей болуы аса маңызды», деді экономист.

ДІНИ ОҚУДЫҢ САПАСЫН ҚАДАҒАЛАҒАН ЖӨН

Ұлттық құрылтай мүшесі, Қарағанды облысы Қоғамдық кеңесінің мүшесі Бекзат Алтынбеков жаһандану дәуірінде ұлттық салт-дәстүріміз бен мәдениетімізді, тіл тазалығы мен ұрпақ сабақтастығын сақтаудың маңызын айта келе қазіргі той өткізу мәдениетіндегі келеңсіздіктерге тоқталды. Оның айтуынша, халық түрлі негізсіз жоралғыларды өз бетінше ойлап тапқан. Той-жиындағы асабалардың анайы анекдот пен ебедейсіз ойын өткізуі, арасында бейпіл сөзге ерік беруі де – көптің шамына тиіп жүрген мәселе.

«Ақсақалдар кеңесі жергілікті өнер адамдары және асабалармен кездесу өткізіп, көпшілік жиындардың тәрбиелік мазмұнын арттыру, тіл мәдениетін көтеру сияқты мәселелерді талқылауды қолға алды. Алайда арнайы бекітілген этикалық ереже болмағандықтан, бұл жұмыстардың нәтижесі көңіл көншітеді деп айта алмаймыз. Сондықтан бұл мәселеге қоғамдық бақылау тетігін күшейтіп, арнайы этикалық ереже қабылдау керектігін баса айтқым келеді. Аталар мен әжелер мектебінің ұлағатын кәдеге жаратуға тиіспіз», деді ол.

Б.Алтынбеков қазіргі күрделеніп тұрған діни ахуал да байыппен талқыланып, шешілуге тиіс өзекті мәселе екенін айтты.

«Мені әке ретінде қоғамдағы діни ахуал алаңдатады. Жастарымыздың жат ағымның жетегіне кетіп, адасып жатқаны белгілі. Осы келеңсіздіктің жолын кесу үшін еліміздегі діни медреселердегі оқу-тәрбие жұмыстарын жетілдіріп, жүйелеу қажет деп есептеймін. «Дін мемлекеттен бөлінген» деп қол қусырып отыра берсек, ол кесел ушыға береді. Мұның бәрі біздің бейқамдығымыздан шығып отыр. Осы мәселеге мемлекеттік тұрғыдан зор мән беріп, діни оқу орындардағы білім сапасы мен тәрбие жұмыстарын қатаң қадағалау керек. Осы орайда Ұлттық құрылтайдағы әріптесім Қайрат Жолдыбайұлы діни мамандар қызметін лицензиялау мүмкіндігін, діни мазмұндағы әдебиеттерді арнайы дүкендерде сату бойынша ұсыныстарын ортаға салды. Сонымен қатар кейбір медреселердің қаржыландыру мәселесін де назарға алған жөн деп есептеймін. Міне, осы жайттарды оңтайлы шешу жолдарын бірлесе қарап, жұмыла шешім қабылдайтын уақыт жетті», деді ол.

Ұлттық құрылтайдың төртінші пленарлық отырысында бұдан бөлек Қостанай автомобиль көлігі колледжінің директоры Дмитрий Павленко нарық сұранысына орай техникалық білім беру, соның ішінде мемлекеттік тілде оқыту мәселесіне тоқталса, Ұлттық құрылтай мүшесі, «Team Qazaqstan» жобасының жетекшісі Олжас Сүлеймен жастар мәселесі жайында бірқатар өзекті мәселені қозғады. Соның қатарында шетелде оқып жүрген, жұмысқа барған жастарымыздың жағдайы мемлекет назарында болуы керектігіне тоқталды.

«Egemen Qazaqstan», 15 наурыз 2025 жыл.

ҮКІМЕТ

ІЛГЕРІЛЕУГЕ БАСТАҒАН АЛТЫ ЖЫЛ: ҚАЗАҚСТАН ОРНЫҚТЫ ДАМУ ЖОЛЫНДА

Жалғасы, басы 1-бетте.

Президент тапсырмасы бойынша мұнай-газ химиясын қарқынды дамыту қолға алынды. Еліміз шикізатты экспорттаудан оны терең өңдеуге біртіндеп бет бұруда. Полимерлер, композиттік материалдар, химиялық реагенттер өндіріліп жатыр. Мұның барлығы – әртүрлі салаларда сұранысқа ие қосылған құны жоғары өнімдер. Ірі жобалардың бірі – Атырау облысында іске қосылған KPI зауыты бүгінде полипропилен өндірісін жолға қойды. Зауыт өзінің қуаттылығы жағынан Орталық Азиядағы осындай өндіріс орындарының ішіндегі ең ірі кәсіпорын саналады.

Астықтың былтырғы рекордтық өнімі ауыл еңбеккерлерін мемлекеттік қолдау шараларының тиімділігін көрсетеді. Алты жыл ішінде агроөнеркәсіп кешенін субсидиялауға 2,5 триллион теңге бөлінді, бұл ауыл шаруашылығы жалпы өнімінің 1,8 есеге, яғни 8,3 триллион теңгеге дейін өсуіне ықпал етті. Ауыл шаруашылығында жұмыспен қамтылған бір адамға шаққанда еңбек өнімділігі бес жыл ішінде екі есе өсіп, 4,2 миллион теңгеге жетті. Ал, азық-түлік өндірісінің көлемі 2,1 есе ұлғайды.

Отандық тауар өндірушілерді қолдау – Мемлекет басшысы басымдық берген негізгі бағыттың бірі. Мемлекеттік сатып алуда машина жасау, металлургия, құрылыс, жеңіл және химия өнеркәсібі, сондай-ақ азық-түлік тауарлары бойынша тек қана қазақстандық өндірушілерден сатып алынатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің тізбесі едәуір кеңейтілді.

Осы орайда ұлттық даму институттары Қазақстан экономикасына салынатын инвестиция көлемін ұлғайта түсуде. Тек 2025 жылдың өзінде «Бәйтерек» холдингі арқылы 8 триллион теңге инвестиция салынады, ал 2027 жылға қарай Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша бұл сома 10 триллион теңгеге дейін ұлғайтылады.

Серпінді дамуға қажетті маңызды шарттардың бірі – шетелдік инвестициялар Қазақстан экономикасына тұрақты тартылуда. Мұны шетелдік кәсіпкерлер тарапынан көрсетіліп отырған еліміздің экономикалық әлеуетіне деген үлкен сенім мен жоғары рейтингтер растап отыр. Атап айтқанда, 2024 жылы Қазақстан Moody's агенттігінің «Тұрақты» болжамымен өз тарихындағы ең жоғары Baa1 рейтингіне ие болды. Халықаралық S&P, Fitch рейтинг агенттіктері де Қазақстанның несиелік рейтингін инвестициялық сенімділік деңгейінде растады.

Соңғы алты жыл ішінде экономикаға 130 миллиард доллар тікелей шетелдік инвестициялар тартылды.

Шетелдік серіктестер өңдеу өнеркәсібі саласына көбірек инвестиция сала бастағанын атап өту маңызды. Оның көлемі 72,7 миллиард долларға жетті. БҰҰ Қазақстанды теңізге шыға алмайтын елдер арасында ірі ТШИ көлемін алушы ретінде екінші орынға шығарды.

Мемлекет басшысының белсенді дипломатиялық күш-жігерінің арқасында өзге елдермен сауда-экономикалық ынтымақтастық дамып келеді. Нәтижесінде, соңғы алты жылда сыртқы сауда айналымы бір жарым есеге, 94,8 миллиард доллардан 141,4 миллиард долларға дейін өссе, экспорт көлемі 61,1 миллиард доллардан 81,6 миллиард долларға жетті.

Экспорт құрылымында өңделген тауарлар үлесінің артуы атқарылған жұмыстың елеулі нәтижесі болды. Өткен жылдың қорытындысы бойынша олардың шетел нарықтарына экспорты 28,8 миллиард долларға жетті. Бұл 2018 жылғы көрсеткіштен шамамен екі есе жоғары. Машиналар, жабдықтар, көлік құралдары, аспаптар мен құрылғылар экспортының үлесі 1,1%-дан 5,8%-ға дейін артты. Экспорт құрылымындағы шикізаттың үлесі де барған сайын азайып, 2018 жылғы 74,5%-дан 2024 жылы 63,5%-ға дейін төмендеді.

Президенттің басшылығымен еліміздің инфрақұрылымын ауқымды жаңғырту жұмыстары жүргізілуде.

Ұзақ жылдар бойы жылу энергетикасы секторына тиісті көңіл бөлінбей келді: республика бойынша инфрақұрылымдық желілердің тозу деңгейі 65%-ға, ал жекелеген өңірлерде тіпті 90%-ға жетті. Қазір энергетика және коммуналдық салалардағы дағдарыстың ауыр кезеңін еңсере алдық. Егер 2019 жылы жылу көздерінің орташа тозу деңгейі 71%-ға жетсе, қазір оны 61%-ға дейін төмендетуге мүмкіндік туды. Бұл жұмыс жалғасатын болады.

Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша былтыр 86 мың шақырым инженерлік желіні жаңғыртуды, сондай-ақ жаңа қуат көздерін іске қосуды көздейтін Ұлттық жоба іске асырыла бастады. Бұл технологиялық апаттар санын 20%-ға қысқартуға, еліміздегі энергетикалық және коммуналдық секторлардың тозу деңгейін орта есеппен 40%-ға азайтуға, генерацияны 7 ГВт-тан астам арттыруға мүмкіндік береді.

Бұл бағытта отандық өндірістің қуатын барынша тартуға маңыз берілетінін айта кетеу керек. ТКШ саласы үшін өнім шығаратын кәсіпорындардың әлеуетін толық пайдалану жоспарланып отыр. Қазақстандық компаниялардың жоспарланған өнім көлемі шамамен 3,5 триллион теңгені құрайды.

2019 жылдан бері электр энергиясын тұтыну 14%-ға өсіп, шамамен 120 миллиард кВт/сағ құрады. Халық санының өсуін, сондай-ақ жүргізіліп жатқан индустриялық даму және цифрландыру саясатын ескере отырып, энергия тұтыну одан әрі арта түседі деп болжанып отыр. Осыған орай Президент тапсырмасы бойынша ядролық энергетиканы дамыту қолға алынды. Бірінші АЭС құрылысының ауданы анықталды. Тағы екі станция салу үшін құрылыс орындарын анықтау жұмыстары басталды.

Сондай-ақ құрылыс индустриясы да рекордтық өсу қарқынын көрсетіп отыр. 2024 жылы пайдалануға берілген тұрғын үй көлемі 2018 жылмен салыстырғанда 6,4 миллион шаршы метрге немесе 51,4%-ға артып, 19 миллион шаршы метрге жетті. 2019–2024 жылдар аралығында барлығы 97,8 миллион шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілді. Бұл қазақстандық ондаған мың отбасыға жылжымайтын мүлік сатып алуға және тұрмыс деңгейін жақсартуға ықпал етті.

Сонымен қатар жолдардың құрылысы мен оларды жөндеу жұмыстары Президенттің тұрақты бақылауында. Соңғы алты жылда республикалық маңызы бар 4,4 мың шақырым автожолдарды, оның ішінде Орталық – Шығыс, Орталық – Оңтүстік, Талдықорған – Өскемен, Ақтөбе – Атырау – Астрахан және басқа да күре жолдарды реконструкциялау аяқталды. 2024 жылы 12 мың шақырым көлік магистралі құрылыс-жөндеу жұмыстарымен қамтылды, оның 8 мың шақырымы – республикалық, ал қалған 4 мың шақырымы жергілікті жолдарға тиесілі. Бұл – рекордтық көрсеткіш.

Сондай-ақ кейінгі алты жылда 250-ге жуық жол бойындағы сервистік жаңа нысандар салынды. Жол бойында ұлттық стандартқа сай келетін қызмет көрсету нысандарының үлесі 52%-дан 90%-ға дейін ұлғайтылды.

Теміржол көлігі арқылы жүк тасымалдау көлемінің өсуімен қатар жолдарды жөндеу жұмыстарына деген қажеттілік те арта түсуде. Жыл сайынғы күрделі жөндеу көлемі 2019 жылмен салыстырғанда 2024 жылы 41%-ға өсті. Алты жыл ішінде барлығы 3 мың шақырым теміржолға күрделі жөндеу жұмыстары жүргізілді.

Биыл Достық – Мойынты теміржол учаскесінің екінші желісінің құрылысы аяқталады, бұл өткізу қабілетін 12 жұп пойыздан 60 жұп пойызға дейін арттырады. Сондай-ақ Алматы бекетін айналып өтетін теміржол желісі де Алматы торабының жүктемесін 40%-ға жеңілдетеді.

Аталған жобаларды іске асыру Еуропа мен Қытай арасындағы жүк айналымын, сондай-ақ еліміздің экспорттық әлеуетін арттыруға мүмкіндік береді.

2019 жылдан бері теңіз көлігі арқылы тасымалдау көлемі 20%-ға өсті. Транскаспий халықаралық көлік бағыты бойынша айтарлықтай өсім қалыптасып отыр. Көлік инфрақұрылымын жаңғырту бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың есебінен ТХКБ арқылы транзиттік тасымал көлемі 2019 жылдан бері алты есеге (2024 жылы – 4,5 миллион тонна), қазақстандық өнім экспорты 12 есеге өсті. Мемлекет басшысы жариялаған Астана – Арқалық – Торғай – Ырғыз жаңа тас жолы аталған бағытқа тың серпін бермек.

Елімізді газдандыру жұмыстары жалғасуда. 2025 жылдың басында 12 миллионнан астам адам табиғи газға қол жеткізді. 2024 жылы 1,7 мың шақырымнан астам газ желілері салынды. Биыл елді мекендерді газдандыру бойынша тағы 45 жоба іске асырылуда, бұл газбен қамтылғандарды 12,4 миллион адамға дейін, ал газдандыру деңгейін 62%-ға дейін жеткізуге мүмкіндік береді.

Басым міндеттердің бірі – қазақстандықтарды сапалы ауыз сумен қамтамасыз ету және сумен жабдықтау жүйесін жаңғырту. Соңғы жылдары ауқымды жұмыс атқарылды: егер 2019 жылы сумен жабдықтау қалаларда 97,2% және ауылдарда 86,4% болса, бүгінде бұл көрсеткіштер тиісінше 99,4% және 97,8%-ға жетті. 6 256 ауылдың ішінен 5 523 ауыл сумен қамтылды. Қалған 833 ауыл осы жылдың соңына дейін таза суға қол жеткізеді. Соның ішінде 238 елді мекенде орталықтандырылған сумен жабдықтау жүйелері салынады, 595 ауылдық елді мекенде кешенді блок-модульдер орнатылады.

Астанадағы ауызсу тапшылығы мәселелерін шешу үшін Президент тапсырмасы бойынша 2023 жылы қуаттылығы тәулігіне 105 мың м3 болатын №3 сорғы-сүзгі станциясының құрылысы аяқталды. Сондай-ақ Сәтбаев атындағы каналдан су құбырын тарту жұмыстары басталды. Бұл елорданы сумен қамтамасыз ету мәселесін ұзақ мерзімге шешуге мүмкіндік береді.

Инфрақұрылымды жаңарту, газбен жабдықтау және жол құрылысымен қатар адамдарды төтенше жағдайлардан қорғау да маңызды орын алады. Қайғылы оқиғалар тізбегі ТЖ қызметтерінің материалдық-техникалық жарақтандыру ісінің түйткілді мәселелерін ашып берді.

Президенттің тапсырмасы бойынша апаттық-құтқару жұмыстарын шұғыл әрі тиімді жүргізуге мүмкіндік беретін заманауи апаттық-құтқару техникалары, құрал-жабдық үлгілері сатып алынды. Соңғы алты жылда жабдықталу деңгейі 53%-дан 64%-ға дейін өсті және одан әрі өсе бермек.

Аталған шаралар төтенше жағдайларға қарсы дайындық деңгейін жақсартып қана қоймайды, сонымен бірге қоғамдық қауіпсіздікті де арттыруға ықпал етеді. Халықты құлақтандыру жүйесі сияқты жаңа технологиялар қолданыла бастады.

Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің кешенді тәсілі ТЖ қызметтерін дамытуды ғана емес, сонымен қатар «Заң мен Тәртіп» қағидаты шеңберінде қылмысқа қарсы күрес және құқық бұзушылықтардың алдын алу жөніндегі шараларды күшейтуді де қамтиды. 2019 жылдан бері қылмыс деңгейі 52%-ға, қоғамдық орындарда 60%-ға төмендеді.

Азаматтардың, әсіресе әйелдер мен балалардың құқықтарын қорғауды күшейтуге басымдық берілуде. Қасым-Жомарт Тоқаев отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықтың жолын кесу туралы үнемі айтып келеді. Осы саясат шеңберінде отбасындағы зорлық-зомбылық үшін жауапкершілікті қатаңдатуға бағытталған, ұрып-соғуды және денсаулыққа қасақана жеңіл зиян келтіруді қылмыстық жазаға жатқызуды көздейтін заң қабылданды. Ол бұрын тек әкімшілік нормалармен реттеліп келген болатын.

Сонымен қатар Мемлекет басшысы жақында ғана өскелең ұрпақты қолдау шараларын жүйеге келтіруге және күшейтуге бағытталған «Қазақстан балалары» атты жаңа біртұтас бағдарламаны ұсынды.

Биылғы 14 наурызда өткен Ұлттық құрылтайда Президент біздің еліміз әлеуметтік мемлекет болып табылатынын тағы да атап өтті. Әрі бұл әлеуметтік көрсеткіштердің өсуі бойынша мемлекеттің нақты шараларынан көрініс тауып отыр.

Соңғы алты жылда ең төменгі жалақы мөлшері кезең-кезеңімен екі есе, яғни 42 500 теңгеден 85 000 теңгеге дейін ұлғайды. Бұл шамамен 2 миллион азаматтың әл-ауқатына оң әсер етті.

600 мыңға жуық педагогтың жалақысы екі есеге артты, үш жыл ішінде дәрігерлердің жалақысы жыл сайын 30%-ға, орта медициналық персоналдың жалақысы 20%-ға көтерілді, әлеуметтік қамсыздандыру саласындағы 38 мың қызметкердің жалақысы екі есеге ұлғайтылды.

Көпбалалы отбасыларға олардың табысына қарамастан төленетін жәрдемақы енгізілді, бала күтімі бойынша төлемдер бір жылдан бір жарым жылға дейін ұзартылды. Зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істейтін қызметкерлер үшін арнайы төлем енгізілді.

2019 жылдан бастап өмір сүру ұзақтығы 73 жастан 75 жасқа дейін ұлғайды. Жалпы өлім-жітім 7,8%-ға, ана өлімі – 26,3%-ға, нәрестелердің шетінеп кету көрсеткіші – 15,8%-ға төмендеді. Бұған профилактиканың тиімділігін арттыру және скринингпен қамту деңгейін кеңейту ықпал етті.

2019 жылдан бастап бүкіл еліміз бойынша 955 денсаулық сақтау нысаны салынды. Олардың ішінде Ұлттық ғылыми онкологиялық орталық және Ұлттық жедел медициналық үйлестіру орталығы сияқты маңызды мекемелер бар.

Президенттің «Аңсаған сәби» арнайы бағдарламасының арқасында, бала сүйе алмаған отбасыларда 2021 жылдан бері 9 мыңнан астам сәби дүниеге келді.

Денсаулық сақтау жүйесінің кадрлық әлеуетін арттыруға, әсіресе ауылдық жерлерді қажетті мамандармен қамтуға ерекше назар аударылып келеді. Мәселен, ауылдық елді мекендерге кемінде 5 жыл мерзімге жұмысқа келген медицина қызметкерлеріне 8,5 миллион теңге мөлшерінде біржолғы ақшалай төлем енгізілді. Тұрғын үй мәселелерін шешудің қолжетімді құралдары бар.

Білім беру саласында атқарылып жатқан іс-шаралар мектептер мен балабақшалардағы орын тапшылығын жоюға, білім сапасын жақсартуға, педагог мәртебесін көтеруге бағытталған. Соңғы алты жылда 1 367 балабақша ашылып, кезекте тұрғандардың санын 5 есеге қысқартуға қол жеткізілді. Әлеуметтік жағдайы төмен отбасылардың балалары 100% тегін тамақпен қамтамасыз етілді.

2019 жылдан бері елімізде рекордтық көлемде – 1 200 мектеп салынып, 1 миллионға жуық оқушы орны ашылды.

Ауылдық жерлердегі 3 мыңнан астам мектеп жаңғыртылды. Бұл 32 апатты жағдайдағы және 71 үш ауысымды мектептің мәселесін, сондай-ақ еліміздегі 200 мектептегі орын тапшылығын шешуге мүмкіндік берді.

Биыл шамамен 200 мектептің құрылысы жалғасады. Сондай-ақ Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес, аудан орталықтары мен ауылдарда 1 мың мектепті жаңғырту жұмыстары жүргізіліп жатыр. Бұл өте маңызды бағыт, өйткені еліміздегі орта мектептердің 2/3 бөлігі ауылдық жерлерде орналасқан.

Президент жариялаған «Жұмысшы мамандықтары жылы» техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жетілдіруге тың серпін берді. Жаңа экономика үшін білікті әрі сұранысқа ие кадрларды даярлау мақсатында колледждер мен өнеркәсіптік кәсіпорындар арасындағы ынтымақтастық нығайтылуда. Қазіргі уақытта 498 компания 410 білім беру мекемесін қамқорлыққа алды, «Жас маман» жобасы аясында 180 колледж жаңғыртылды. Колледж студенттерінің стипендиясы 50%-ға ұлғайтылды. ЖОО студенттеріне арналған 62 мың орындық 251 жатақхана пайдалануға берілді.

Ғылыми кадрларды қолдау да ерекше маңызға ие, әсіресе соңғы алты жылда ғылымдағы жастардың үлесі алты есе өсіп, 46%-ды құрағанын ескерсек, бұл мәселенің өзектілігі арта түскенін байқауға болады. Ол үшін докторантураға бөлінетін білім беру гранттарының саны артып, ғылыми зерттеулер жүргізу мүмкіндіктері кеңейе түсуде.

Ғылыми жетістіктерді нақты экономика секторына енгізу және оларды коммерцияландыру – маңызды бағыттардың бірі. Биыл 2 297 ғылыми жоба мен 299 ғылыми-техникалық бағдарлама жүзеге асырылуда. Жас ғалымдар ғылыми қызметке белсенді түрде тартылып, олардың қатысуымен 1 055 жоба іске асырылып жатыр.

Ғылыми әзірлемелерді коммерцияландыруға келетін болсақ, бүгінде 208 жоба қолданысқа сәтті енгізілді, 180-нен астам өндіріс сатылым кезеңіне шықты. Коммерцияландыру жобаларының еліміздің экономикасындағы жалпы үлесі 118,7 миллиард теңгені құрады. 2 мыңнан астам жаңа жұмыс орны ашылды. 25 жоба экспортқа шықты, 6 жобаның сатылым көлемі 1 миллиард теңгеден астам сомаға жетті.

Спорттық инфрақұрылым қарқынды дамып келеді. Алты жыл ішінде өңірлерде 314 дене шынықтыру-сауықтыру кешені және 58 бассейн салынды. Балалар мен жасөспірімдер спорт мектептерінің саны 40-қа, яғни 481-ден 521-ге дейін ұлғайтылды. Нәтижесінде дене шынықтырумен және спортпен жүйелі түрде шұғылданатын азаматтардың үлесі 31,5%-дан 41,4%-ға немесе 5,9 миллион адамнан 8,4 миллион адамға дейін өсті.

Мемлекет басшысының заңсыз иемденілген активтерді қайтарудан түскен қаражатты әлеуметтік міндеттерді шешуге бағыттау жөніндегі тапсырмасы әлеуметтік инфрақұрылымды жаңғыртудың пәрменді құралына айналды.

Арнаулы мемлекеттік қордан білім беру, денсаулық сақтау, спорт, әлеуметтік қамсыздандыру салаларында 280-ге жуық жобаны жүзеге асыруға, сондай-ақ инженерлік желілер мен су шаруашылығы нысандарын жаңғыртуға 194 миллиард теңгеден астам қаражат аударылды.

Мемлекет басшысы жаппай цифрландыру және жасанды интеллектіні енгізу міндетіне басымдық беріп отыр. Бұл экономикалық өсудің жаңа қозғаушы күшіне айналуға тиіс.

Қазақстан IT-қызметтер экспортын ұлғайта отырып және осы бағытта елеулі жетістіктерге қол жеткізіп, Орталық Азия елдері арасында сенімді түрде көш бастап келеді.

Бұл сала бойынша еліміздің бәсекелестік артықшылықтары жетерлік. Цифрлық шешімдер түрлі салаларға дендеп еніп, олардың тиімділігі мен жедел дамуын қамтамасыз етті. Балабақшаларда «Отбасының цифрлық картасы», «Әлеуметтік әмиян» және цифрлық ваучерлер белсенді қолданылады, QazaqLaw (заңнамалық база бойынша көмекші), LLM ұлттық тілдік моделі жасалды, «Бизнестің цифрлық картасы» және басқа да жобалар әзірленуде.

Соңғы бес жылда инновациялық өнім көлемі екі еседен астам, 1,1 триллион теңгеден 2,4 триллион теңгеге дейін өсті.

ЖИ дамуына жәрдемдесу үшін Президент тапсырмасы бойынша «Астана» халықаралық қаржы орталығының базасында қаржыландырудың мақсатты көлемі 1 миллиард долларды құрайтын Qazaqstan Venture Group қорларының венчурлық қоры құрылды.

Қор Қазақстан мен Орталық Азияның инновациялық жобаларына басымдық бере отырып инвестиция салады.

Биыл еліміздің жедел цифрлық трансформациясына ықпал ететін Alem.ai халықаралық жасанды интеллект орталығы ашылады.

Ұлттық құрылтай отырысында Қасым-Жомарт Тоқаев цифрландыру мен жасанды интеллект, көлік, энергетика, агроөнеркәсіп секторы және адам капиталының даму әлеуеті жоғары екенін ерекше атап өтті. Үкімет жүктелген міндеттерді орындауға бар күш-жігерін салады.

Көріп отырғанымыздай, соңғы 6 жыл ішінде атқарылған жұмыс аз емес, бірақ алда бұдан да ауқымды міндеттер тұр.

Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың тегеурінді басшылығымен Қазақстан үлкен жетістіктерге қол жеткізіп, өзінің орасан зор әлеуетін толық іске асыратынына сенімдімін.

Олжас БЕКТЕНОВ,
Қазақстан Республикасының
Премьер-министрі.

QAZAQSTAN

Дүйсенбі, 24 наурыз

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «АУЫЛДАСТАР»
6:35 «ІНЖУ-МАРЖАН»
7:25 «ҚАЗАҚ ЖЫЛҚЫСЫ».
7:55 ШӘМШІ ҚАЛДАЯҚОВ ӘНДЕРІНЕН КОНЦЕРТ
10:10 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ».
13:20 «ЕРГЕЖЕЙЛІЛЕР: МЕРЕКЕ ЖАЛҒАСАДЫ». М/Ф.
13:45 «АРЫСТАН». К/Ф
15:55 «РАЙЯ МЕН СОҢҒЫ АЙДАҺАР». М/Ф
17:25 «КӨПЕС ҚОСШЫҒҰЛОВ». Д/Ф
18:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «ЖАРҚЫН ЖҮЗДЕСУ»
21:25 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
22:15 «ЛӘЙЛӘ». Т/Х.
23:15 «БЕУ!» ЗАМАНАУИ МУЗЫКА ЖҮЛДЕСІ.
0:50 АҚПАРАТ
1:25 «КӨҢІЛ ТОЛҚЫНЫ»
2:25 «ТАТУ-ТӘТТІ».
3:50 «ІНЖУ-МАРЖАН»
4:30 «АУЫЛДАСТАР»

Сейсенбі, 25 наурыз

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «КИЕЛІ ҚАЗАҚСТАН» Д/Ф
6:25 «ӘЛИ». К/Ф
8:20 «МЕН ДАЛАНЫҢ ҚЫЗЫМЫН». БАҒДАТ САМИДИНОВА.
10:10 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ».
13:20 «ЕРГЕЖЕЙЛІЛЕР:МЕРЕКЕ ЖАЛҒАСАДЫ». М/Ф.
13:45 «ҰЛЫС ОҢ БОЛСЫН!».
14:40 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
15:40 «ҰЛЫ ДАЛА ТАРИХЫ. ӨТКЕНДІ ТҮГЕНДЕУ».
16:15 «НАУРЫЗ - 2025» ҰЛТТЫҚ СЫЙЛЫҒЫ.
18:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «САҒЫНДЫРҒАН ӘНДЕР-АЙ!».
21:25 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
22:15 «ЛӘЙЛӘ». Т/Х.
23:15 АҚПАРАТ
23:50 «САНА».
0:50 «ТАТУ-ТӘТТІ».
2:15 «КӨПЕС ҚОСШЫҒҰЛОВ». Д/Ф
2:55 «САҒЫНДЫРҒАН ӘНДЕР-АЙ!».
3:50 «АУЫЛДАСТАР».

Сәрсенбі, 26 наурыз

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «ЖӘДІГЕР»
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ».
13:20 «ЕРГЕЖЕЙЛІЛЕР: МЕРЕКЕ ЖАЛҒАСАДЫ». М/Ф.
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «ҰЛТ ҚАЗЫНАСЫ». Д/Ф
14:30 «ЕҢБЕК АДАМЫ».
15:00 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
16:00 «ҚАРА ШАҢЫРАҚ». Т/Х.
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «СЕЗІМ ТОЛҚЫНЫ». Т/Х.
18:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
22:15 «ЛӘЙЛӘ». Т/Х.
23:15 «1001 ТҮН».
0:15 «ҚАДІР ТҮНІ». ТІКЕЛЕЙ ЭФИР
1:45 «ҚАДІР ТҮНІ»
3:15 АҚПАРАТ
3:50 «ҰЛТ ҚАЗЫНАСЫ». Д/Ф
4:10 «ДӘУІР ДАНАЛАРЫ»

Бейсенбі, 27 наурыз

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «ЖӘДІГЕР»
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ».
13:20 «ЕРГЕЖЕЙЛІЛЕР: МЕРЕКЕ ЖАЛҒАСАДЫ». М/Ф.
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «ӘЙЕЛ ӘЛЕМІ»
14:40 «СПОРТ МЕНЕДЖМЕНТІНІҢ ТҮЙТКІЛДЕРІ».
15:00 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
16:00 «ҚАРА ШАҢЫРАҚ».
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «СЕЗІМ ТОЛҚЫНЫ».
18:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
22:15 «ЛӘЙЛӘ». Т/Х.
23:15 «1001 ТҮН».
0:15 АҚПАРАТ
0:50 «АШЫҚ АЛАҢ».
1:40 «САНА»
2:40 «ТАТУ-ТӘТТІ».
4:05 «СПОРТ МЕНЕДЖМЕНТІ-НІҢ ТҮЙТКІЛДЕРІ».
4:35 «АУЫЛДАСТАР».

Жұма, 28 наурыз

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «ЖӘДІГЕР»
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ».
13:20 «ЕРГЕЖЕЙЛІЛЕР: МЕРЕКЕ ЖАЛҒАСАДЫ». М/Ф.
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «ТЕЛЕДӘРІГЕР»
14:50 «ЫСТЫҚ ҰЯ». Т/Х.
16:00 «ҚАРА ШАҢЫРАҚ». Т/Х.
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «СЕЗІМ ТОЛҚЫНЫ». Т/Х.
18:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСА».
22:15 «ЛӘЙЛӘ». Т/Х.
23:10 АҚПАРАТ
23:45 «ПАРАСАТ МАЙДАНЫ»
0:15 «АШЫҚ АЛАҢ».
1:05 «САНА».
2:05 «ТАТУ-ТӘТТІ».
3:30 «ТЕЛЕДӘРІГЕР».
4:00 «АУЫЛДАСТАР»

Сенбі, 29 наурыз

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «АУЫЛДАСТАР».
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «КӨҢІЛ ТОЛҚЫНЫ»)
8:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
12:00 «ЕҢ ДӘМДІ»
12:50 «ЖҮГЕНСІЗ РОН». М/Ф
14:35 ҚҰДАЙБЕРГЕН БЕКІШТІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ КЕШІ
16:05 «ӘЗІЛ ӘЛЕМІ»
17:00 АҚПАРАТ
17:20 «ҚОС ПАЛАТА»
17:40 «ӘЛЕМ ЖӘНЕ БІЗ»
18:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
20:00 «ЗАМАНДАСТАР».
21:10 «ЖАРҚЫН ЖҮЗДЕСУ»
22:20 «ШАМ ТҮБІНДЕГІ ШЫНДЫҚ».
23:40 АҚПАРАТ
0:00 «ҚОС ПАЛАТА»
0:20 «ӘЛЕМ ЖӘНЕ БІЗ»
0:40 «ЕҢБЕК АДАМЫ».
1:10 «АДАМ ТӘНІНІҢ ҒАЖАЙЫПТАРЫ». Д/Ф.
1:55 «КӨҢІЛ ТОЛҚЫНЫ»
2:55 «ӘЙЕЛ ӘЛЕМІ»
3:25 «АУЫЛДАСТАР».

Жексенбі, 30 наурыз

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «АУЫЛДАСТАР»
6:35 «АДАМ ТӘНІНІҢ ҒАЖАЙЫПТАРЫ». Д/Ф.
7:25 АҚПАРАТ
7:45 «КӨҢІЛ ТОЛҚЫНЫ»
9:05 «АҚСАУЫТ»
9:25 «ТЕЛЕДӘРІГЕР»
10:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
12:00 «ЗАМАНДАСТАР»
13:20 АҚЖОЛ МЕЙІРБЕКОВТІ ЕСКЕ АЛУ КЕШІ
15:00 «ӘЗІЛ ӘЛЕМІ»
16:15 «ЖҮГЕНСІЗ РОН». М/Ф
18:00 «ҚЫЗЫМ». Т/Х
20:00 «АПТА».
20:50 «АҚОРДА»
21:00 «КӨҢІЛ ТОЛҚЫНЫ»
22:20 «ШАМ ТҮБІНДЕГІ ШЫНДЫҚ».
23:40 «АПТА».
0:30 «АҚОРДА»
0:45 «ТЕЛЕДӘРІГЕР»
1:15 «ӘЛЕМДІ ӨЗГЕРТКЕН КЕМЕ АПАТТАРЫ». Д/Ф.
2:00 «БІРЕГЕЙ».
2:45 «КҮМІС КӨМЕЙ»
3:30 «АУЫЛДАСТАР»

ХАБАР

Дүйсенбі, 24 наурыз

5:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
6:00 Т/Х. «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР 2»
7:00 К/Ф. «ҚЫЗ ЖІБЕК»
9:30 Т/С. «ЗИМОРОДОК»
11:30 М/Ф. «ПРИКЛЮЧЕНИЕ ПАДДИНГТОНА»
13:00 Х/Ф. «ВОЙНА БОГОВ: БЕССМЕРТНЫЕ»
15:00 К/Ф. «КӨШПЕНДІЛЕР»
17:00 «ҚЫЗЫҚ TIMES»
18:00 «COVER SHOW»
19:30 КИНО. «АДАЛ АЛАЯҚТАР»
21:00 Х/Ф. «ЗВЕЗДНЫЙ ПУТЬ»
23:00 Т/Х. «ҚҰСТАР ӘНІ»

Сейсенбі, 25 наурыз

5:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
6:00 Т/Х. «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР 3»
7:00 К/Ф. «КӨШПЕНДІЛЕР»
9:30 Т/С. «ЗИМОРОДОК»
11:30 М/Ф. «ПРИКЛЮЧЕНИЕ ПАДДИНГТОНА 2»
13:00 Х/Ф. «ЗВЕЗДНЫЙ ПУТЬ»
15:00 К/Ф. «ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫ. АЛТЫН ТАҚ»
17:00 «АЛҒАШҚЫ»
18:00 «ЖЫРЫМ МЕНІ ЕШҚАШАН ӨЛТІРМЕЙДІ» ТҰМАНБАЙ МОЛДАҒАЛИЕВ.
19:15 «ӘСЕМ ӘНДЕР»
19:30 КИНО. «АЙҚАЙ-ШУ»
21:00 Х/Ф. «ЛУЛУ И БРИГГС»
23:00 Т/Х. «ҚҰСТАР ӘНІ»

Сәрсенбі, 26 наурыз

5:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
6:00 Т/Х. «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР 3»
7:00 «ОЯН!»
9:00 М/С. «ТОМ СОЙЕР»
9:30 Т/С. «ЗИМОРОДОК»
11:30 «ТАМАША»
12:00 «ПРЕЗИДЕНТСКИЙ РЕЗЕРВ»
12:30 КИНО. «АЙҚАЙ-ШУ»
14:00 Х/Ф. «ЛУЛУ И БРИГГС»
16:00 Т/С. «ТРИГГЕР»
18:00 НОВОСТИ
18:30 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:00 Т/Х. «КЕЛІНЖАН 5»
20:00 Т/Х. «БАХАР»
22:00 Т/С. «ПЕРЕКРЕСТОК»
23:00 Т/С. «ТРИГГЕР»

Бейсенбі, 27 наурыз

5:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
6:00 Т/Х. «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР 3»
7:00 «ОЯН!»
9:00 М/С. «ТОМ СОЙЕР»
9:30 Т/С. «ЗИМОРОДОК»
11:30 «ТАМАША»
12:00 «КӨЗҚАРАС»
12:30 Т/Х. «ЖАҢБЫРЛЫ ҒҰМЫР»
14:00 Т/Х. «БАХАР»
16:00 Т/С. «ТРИГГЕР»
18:00 НОВОСТИ
18:30 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:00 Т/Х. «КЕЛІНЖАН 5»
20:00 Т/Х. «БАХАР»
22:00 Т/С. «ПЕРЕКРЕСТОК»
23:00 Т/С. «ТРИГГЕР»

Жұма, 28 наурыз

5:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
6:00 Т/Х. «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР 3»
7:00 «ОЯН!»
9:00 М/С. «ТОМ СОЙЕР»
9:30 Т/С. «ЗИМОРОДОК»
11:30 «NEOСЕТЬ»
11:50 «FACT CHECK»
11:55 «БІР КІТАП»
12:00 «ДӘСТҮР»
12:45 Т/Х.
14:00 Т/Х. «БАХАР»
16:00 Т/С. «ТРИГГЕР»
18:00 НОВОСТИ
18:30 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:00 Т/Х. «КЕЛІНЖАН 5»
20:00 Т/Х. «БАХАР»
22:00 «ОЙНАIQ»
23:00 Т/С. «ТРИГГЕР»

Сенбі, 29 наурыз

5:00 «JETI QAZYNA»
7:00 «ЖОЛДАР, ЖОЛДАР» ЖҰБАНЫШ ЖЕКСЕН.
9:30 «КУЛЬТУРНЫЙ КОНТЕКСТ»
10:00 М/Ф. «БОЛЬШОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ»
11:15 М/С. «ПАНДА И КИВИ»
12:00 БОЕВИК. «ИНОСТРАНЕЦ»
14:00 «XXI ҒАСЫР КӨШБАСШЫСЫ»
15:00 «ҚЫЗЫҚ TIMES»
16:15 КИНО. «ВОРИШКИ»
18:00 «7 КҮН»
18:45 «БІЗДІҢ НАЗАРДА»
19:00 «КЕШ ЖАРЫҚ!»
20:45 БОЕВИК. «ИНОСТРАНЕЦ»
22:45 КИНО. «ВОРИШКИ»
0:45 «ӘСЕМ ӘНДЕР»

Жексенбі, 30 наурыз

5:00 «JETI QAZYNA»
7:00 «ӘН ЖЫРЫМ САҒАН, ТУҒАН ЕЛ!» АЛТЫНБЕК ҚОРАЗБАЕВ.
9:30 М/Ф. «БОЛЬШОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ»
10:35 М/Ф. «СТРАЖИ АРКТИКИ»
12:00 БОЕВИК. «БРЮС ЛИ: РОЖДЕНИЕ ДРАКОНА»
14:00 «АЗАМАТ» ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ ШОУЫ
15:15 «ОЙНАIQ»
16:15 КИНО. «МИССИЯ ВЫПОЛНИМА»
18:00 «7 КҮН»
18:45 «НАРОДНЫЙ КОНТРОЛЬ»
19:00 «АЛҒАШҚЫ»
20:00 «ҚЫЗЫҚ TIMES»
21:15 БОЕВИК. «БРЮС ЛИ: РОЖДЕНИЕ ДРАКОНА»
23:15 КИНО. «МИССИЯ ВЫПОЛНИМА»

ЕВРАЗИЯ

Дүйсенбі, 24 наурыз

6:00 «ТОЙ БАЗАР»
7:05 «П@УТINA»
8:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
9:00 «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ МҰРАСЫ»
9:15 «ТРИ БОГАТЫРЯ И ПУП ЗЕМЛИ»
10:55 «МИРТ ОБЫКНОВЕННЫЙ». Т/С
14:30 «QOSLIKE»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:30 Т/С «КАЗАНОВА. В БЕГАХ»
0:30 «ПРЕДЛАГАЕМЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
1:25 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
1:55 «П@УТINA»
2:40 «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ МҰРАСЫ»
2:55 «ТОЙ БАЗАР»

Сейсенбі, 25 наурыз

6:00 «ТОЙ БАЗАР»
7:05 «П@УТINA»
8:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
9:00 «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ МҰРАСЫ»
9:30 «КОНЬ ЮЛИЙ И БОЛЬШИЕ СКАЧКИ»
10:55 Т/С «НАША ДОКТОР»
14:30 «QOSLIKE»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:30 Т/С «КАЗАНОВА. В БЕГАХ»
0:30 «ПРЕДЛАГАЕМЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
1:25 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
1:55 «П@УТINA»
2:40 «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ МҰРАСЫ»
2:55 «ТОЙ БАЗАР»

Сәрсенбі, 26 наурыз

6:00 «П@УТINA»
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:05 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
11:00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:50 Т/С «СПЕЦНАЗ»
13:00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14:00 «НОВОСТИ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 Т/С «ТЕРРИТОРИЯ»
0:30 «ПРЕДЛАГАЕМЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
1:25 «НОВОСТИ»
1:40 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
1:55 «П@УТINA»
2:40 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
3:05 «ТОЙ БАЗАР»

Бейсенбі, 27 наурыз

6:00 «П@УТINA»
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:05 «ЖИТЬ ЗДОРОВО»
11:00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:50 Т/С «СПЕЦНАЗ»
13:00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14:00 «НОВОСТИ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 Т/С «ТЕРРИТОРИЯ»
0:30 «ПРЕДЛАГАЕМЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВА»
1:25 «НОВОСТИ»
1:40 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
1:55 «П@УТINA»
2:40 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
3:05 «ТОЙ БАЗАР»

Жұма, 28 наурыз

6:00 «П@УТINA»
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:05 «ЖИТЬ ЗДОРОВО»
11:00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:50 Т/С «СПЕЦНАЗ»
13:00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14:00 «НОВОСТИ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE»
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:30 «ПАРЛАМЕНТ ONLINE»
20:50 «ПОЛЕ ЧУДЕС»
22:05 Т/С «МСТИТЕЛЬ»
1:30 «НОВОСТИ»
1:45 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
2:00 «П@УТINA»
2:45 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
3:15 «ТОЙ БАЗАР»

Сенбі, 29 наурыз

6:00 «ТОЙ БАЗАР»
7:35 «П@УТINA»
9:15 «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ МҰРАСЫ»
9:30 «QАЙМАҚ»
10:00 «МСТИТЕЛЬ». Т/С
13:40 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ К СЕБЕ»
17:20 ПРЕМЬЕРА. «ТРИ АККОРДА»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ»
20:00 «АСАУ ЖАҢАЛЫҚТАР»
20:30 «ЗАҢ МЕН ЕЛ»
20:55 Т/С «ТРОСТИНКА НА ВЕТРУ»
0:30 ПРЕМЬЕРА. «ЗОЛОТО УМАЛЬТЫ»
2:20 «П@УТINA»
3:00 «ТОЙ БАЗАР»

Жексенбі, 30 наурыз

6:00 «ТОЙ БАЗАР»
8:00 «П@УТINA»
8:50 «ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ МҰРАСЫ»
9:10 «ВОСКРЕСНЫЕ БЕСЕДЫ»
9:20 «ПОЕХАЛИ!»
10:10 «ТРОСТИНКА НА ВЕТРУ». Т/С
13:55 Т/С «ОТЕЛЬ ДЛЯ ДВОИХ»
18:10 Х/Ф «ПРЕДАННЫЙ»
20:00 «АНАЛИТИКА»
20:45 Т/С «Я ЛЮБЛЮ СВОЕГО МУЖА»
0:45 «МЕЖСЕЗОНЬЕ»
2:30 «П@УТINA»
3:15 «ТОЙ БАЗАР»

- Кім қанша төмен түссе де, сен өз биігіңде қал.

- Ұрпақ тәрбиесі елу пайыз сенің мойныңда. Ұлың өзіңнен озатын болсын. Қызың саған қарап серігін тауып, бақытты болсын.

Бауыржан МОМЫШҰЛЫ.

МЕРЕЙТОЙ

АУДАНДЫҚ «ВЕСТИ» ГАЗЕТІНЕ - 95 ЖЫЛ

15 наурыз күні аудандық басылым – «Вести» газеті 95 жылдық мерейтойын атап өтті. Осыған орай, аудандық кітапханада «Вести газетіне - 95 жыл» атты архив құжаттарынан құралған көрме ұсынылып, аудан жұртшылығының қатысуымен дөңгелек үстел ұйымдастырылды.

Аталмыш іс-шараға аудан әкімі Рахат Смағұлов, ардагерлер кеңесінің төрағасы Оралбай Сағындықов, мұрағат директоры Нұржихан Кукла, ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысы Сәуле Нұрқайдарова, педагогика саласының ардагерлері Сергей Заев пен Александр Барсуков, «Булаевец» фотокиностудиясының жетекшісі Геннадий Чаплыгин, танымал блогер Батыр Әбілмәжінов, газет ұжымы мен кітапханашылар қатысты.

Сөз басында Рахат Назымбекұлы газет ұжымын және бас редактор Неля Гончарды қарт басылымның мерейтойымен құттықтап, сый-сияпат жасады.

- «Вести» газетінің аудан өмірінде алар орны зор. Біз апта сайын шығатын басылымнан елімізде, облысымыз бен ауданымызда болып жатқан жаңалықтарды қараймыз. Аудандық баспасөз мағжандықтарға Мемлекет басшысы жүргізіп жатқан саясатты нақты әрі дәйекті түрде жеткізіп, ауданда атқарылып жатқан жұмыстар туралы хабардар етеді. Сондықтан жергілікті билік аудандық басылымдарды үнемі қолдап келеді.

Ғасырға жуық жарық көріп келе жатқан «Вести» газетінің редакциясын айтулы күнмен құттықтап, ұжымға мықты денсаулық, қажымас қайрат, шығармашылық табыс тілеймін, - деді аудан басшысы.

Шара барысында меймандар кезек-кезек сөз алып, газеттің мерейтойына арналған ізгі тілектерін айтты.

Шынында да, газеттің тарихы тереңде жатыр. «Вести» - облыстағы көне басылымдардың бірі. Өткен ғасырдың 30 жылдары жарық көре бастаған басылым бүгінгі күнге дейін оқырманымен бірге жасап, заман ағысына сай дамып келеді.

НАУРЫЗНАМА ОНКҮНДІГІ

ҚАРИЯЛАР - ҚҰРМЕТ ҚҰШАҒЫНДА

Наурызнама онкүндігі аясында аудан әкімі Рахат Смағұлов және аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Оралбай Сағындықов Серғали мен Рафиса Омаровтардың отбасына барып, қарияларды Наурыз мейрамымен құттықтады.

Ерлі-зайыптылар жарты ғасырға жуық бірге өмір сүріп, бүгін немерелерінің қызық-қуанышын көріп отырған бақытты ата мен әже.

Бар ғұмырын ауыл шаруашылығы саласына арнаған Омаровтар қазір еңбегінің жемісін көріп отыр. Отағасы Серғали Қарапұлы ауыл шаруашылығы техникасында механик болып жұмыс істесе, отанасы Рафиса Глимшақызы ветеринарлық зертханада 35 жыл еңбек еткен жан.

14 наурыз күні орталық аудандық ардагерлер кеңесінің қолдауымен орталық кітапхана қызметкерлері «Аманат» тобының мүшелерімен бірлесіп, Наурызнаманың алғашқы күні «Наурыздың алғашқы хабаршысы – Амал мерекесі» атты іс–шара өткізді. Көрісу күнінде халық қыстан аман–есен шыққанына қуанып, бір-бірімен қол алысады. Бұл күні барлық өкпе–реніш ұмытылып, бәрі кешіріледі.

КӨРІСУ КҮНІ - АМАЛ МЕРЕКЕСІ

Таң сібірлеп атысымен, Көрісу мерекесін асыға күтіп отырған әрбір отбасы дастарханын жаяды. Міндетті түрде бауырсақ пісіріп, дастарханға тәттісін үйіп қояды.

Мерекенің ұйымдастырушылары да дәстүрден қалмай, мерекеге орай, бай дастархан жайды.

«Аманат» тобы көңілді ән орындап, өз шашуымен іс-шараны салтанатты түрде ашты.

Бұл күні мерекеде аудандық ардагерлер кеңесі төрағасының орынбасары Серік Ысқақов, аудандық ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысы Сәуле Нұрқайдарова, қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Любовь Егорычева, «Алтын күз» клубының төрағасы Лидия Бенц, «Булаевцы-Магжановцы» вокалды тобының жетекшісі Сергей Кузменко мағжандықтарды Амал мерекесімен құттықтап, ақ тілектерін арнады.

Іс-шарада «Булаевцы-Магжановцы» вокалды тобының мүшелері мен «Аманат» шығармашылық клубы «Попурри» орындады.

Қызықты өткен шарада барлығы Наурыз көжеден дәм татып, тәттілермен, бауырсақпен ыстық шай ішті.

МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВ АУДАНДЫҚ САЙЛАУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ХАБАРЛАМАСЫ

2025 жылдың 16 наурызында Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Бәйтерек ауылдық округі әкімінің сайлауы өтті.

Мағжан Жұмабаев аудандық сайлау комиссиясы «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 14 бабы 9) тармақшасына, 44 бабы 2 тармағына, 113-10 бабына сәйкес сайлау учаскесінің хаттамалары негізінде Бәйтерек ауылдық округі әкімін сайлау қорытындылары бойынша сайлау комиссиялары сайлау қорытындыларын белгіледі:

Сайлау округі бойынша сайлаушылар тізімінде 682 азамат бар, оның 410-і дауыс берді, жарамсыз деп танылған бюллетеньдер саны – 6, «Барлығына қарсы» деген белгісімен – 7. Дауыс беру құқығына арналған есептен шығару куәліктері бойынша дауыс берген жоқ. Дауыс беруге арналған үй-жайдан тыс жерде дауыс бергендер – 7.

Әр кандидат үшін берілген, дауыстар саны:

1. Г.С. Жансүгірова– 30;
2. Е.А. Умовист – 36;
3. Г.Б. Исмахамбетова – 331.

Бәйтерек ауылдық округінің әкімі болып Исмағамбетова Гүлмира Бейсембайқызы сайланды, 1974 ж.т., әкім, «Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Бәйтерек ауылдық округі әкімінің аппараты» КММ-сі, Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Бәйтерек ауылында тұрады, «АМАНАТ» партиясы» ҚБ ұсынған.

Мағжан Жұмабаев аудандық сайлау комиссиясы.

СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВ АУДАНЫНЫҢ БӘЙТЕРЕК АУЫЛДЫҚ ОКРУГІНІҢ САЙЛАНҒАН ӘКІМІН ТІРКЕУ ТУРАЛЫ МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВ АУДАНДЫҚ САЙЛАУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ХАБАРЛАМАСЫ

Мағжан Жұмабаев аудандық сайлау комиссиясы «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 45 бабына, 113-11 бабына сәйкес 2025 жылғы 17 наурыздағы шешімімен 2025 жылдың 16 наурызында сайланған әкімді тіркеді:

Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Бәйтерек ауылдық округінің әкімі - Исмахамбетова Гүлмира Бейсембайқызы, 1974 жылы туған, сайланғанға дейін Солтүстік Қазақстан облысы Мағжан Жұмабаев ауданы Бәйтерек ауылдық округінің әкімі болып жұмыс істеген, Солтүстік Қазақстан облысы, Мағжан Жұмабаев ауданы, Бәйтерек ауылында тұрады.

Мағжан Жұмабаев аудандық сайлау комиссиясы.

Директор - бас редактор Неля ГОНЧАР

Газеттің меншік иесі: «Газета «Вести» ЖШС

Редакцияның мекен жайы: 150800 Солтүстік Қазақстан облысы, Мағжан Жұмабаев ауданы, Булаев қаласы, Батыр Баян көшесі, 13 үй.
Тел: 2- 17- 49.
Басылым индексі 65360
e- mail: magzhan.zhuldizi@yandex.kz

Газет аптасына 1 рет бейсенбі күні шығады

«Magjan juldyzy» газеті редакцияда терілін беттелді. «Северный Казахстан» баспаханасында басылды. (Петропавл қ., Кошуков к-сі, 5 үй). Таралымы - 700

Газет аудан әкімінің, аудандық мәслихаттың тапсырысы бойынша шығарылады және газеттер арқылы мемлекеттік ақпараттық саясатты жүргізудегі ресми басылым болып табылады

Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 2018 жылы 11 желтоқсанда есепке алынып, №17395- Г куәлігін алған. Жарнаманың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Редакцияға жолданған қолжазбалар, хаттар «Мағжан жұлдызы» газетінің меншігіне айналады, рецензияланбайды, қайтарылмайды. Газетті жеткізіп беру мәселелері жөнінде 2- 17- 80 телефоны бойынша аудандық пошта торабына хабарласуға болады